

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY ZAKRZEW
NA LATA 2011-2032**

ZAKRZEW 2011 r.

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	3
2.	Cele programu	3
3.	Metodyka wykonania programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Zakrzew na lata 2011-2032	5
4.	Ogólne informacje o azbeście	6
5.	Przepisy prawne	8
6.	Ogólna charakterystyka gminy Zakrzew	12
7.	Informacja o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	14
8.	Opis aktualnie funkcjonującego systemu zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest	15
9.	Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych	19
10.	Harmonogram zadań do realizacji	22
11.	Bezpieczne postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest 11.1. Użytkowanie wyrobów zawierających azbest 11.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest 11.3. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	23 - 24
12.	Finansowe aspekty realizacji Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z terenu gminy Zakrzew na lata 2011-2032	25
13.	Źródła finansowania wyrobów zawierających azbest	27
14.	Monitoring realizacji Programu usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z terenu gminy Zakrzew na lata 2011-2032	30
15.	Informacje o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku	31
16.	Wykorzystane materiały	35
17.	ZAŁĄCZNIK NR.1 – procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest	36
18.	ZAŁĄCZNIK NR.2 - wzór „Protokołu odbioru „ (stwierdzenie usunięcia wyrobów zawierających azbest	54
19.	ZAŁĄCZNIK Nr.3 – wzór wniosku o odebranie odpadów zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania	55
20.	ZAŁĄCZNIK Nr.4 – wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania	56
21.	ZAŁĄCZNIK Nr.5 – wzór „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest „	58
22.	ZAŁĄCZNIK NR.6 – wzór „Informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone „	61
23.	ZAŁĄCZNIK NR.7 – wzór „Oznakowania instalacji, urządzeń lub pomieszczeń zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest”	63
24.	ZAŁĄCZNIK NR.8 – przykład „Tablicy ogłoszeń dotyczącej problematyki azbestu w Urzędzie Gminy Zakrzew „	65
25.	ZAŁĄCZNIK NR.9 – wymagania w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest „ obowiązki gminy , osób fizycznych i prawnych w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	68
26.	Spis Tabel	69

1. WPROWADZENIE

Opracowanie niniejszego dokumentu związane jest z realizacją zapisów zawartych w „*Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032* przyjętym Uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009r , który jest aktualizacją Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętym przez Radę Ministrów RP 14 maja 2002 roku.

Nakłada on na samorząd gminny obowiązek opracowania Gminnego Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest wraz z Programem Ochrony Przed Szkodliwością Azbestu oraz Szkolenie Pracowników mających wpływ na wydawanie decyzji związanych z gospodarowaniem odpadami.

Sytuacja taka nakłada na władze gminy szczególny obowiązek wnikliwego przeanalizowania sytuacji w zakresie stosowania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych. Obowiązek ten wiąże się nie tylko z realizacją zapisów obowiązujących aktów prawnych i dokumentów programowych, ale powinien on także wynikać z troski o bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców gminy Zakrzew .

2. CELE PROGRAMU

Głównym celem *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032* jest doprowadzenie do całkowitego usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest , minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu i likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko do 2032 roku .

Cele te będą osiągnięte przez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym : powiatowym i gminnym) finansowanych ze środków prywatnych , publicznych i środków budżetowych .

Na poziomie centralnym :

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU na lata 2009 – 2032 zakłada :

1. do roku 2012 przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest ,
2. utworzenie i uruchomienie Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu i usuwania wyrobów zawierających azbest
3. podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających :
 - egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne ,
 - zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu
 - zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin .

MONITORING PROGRAMU

Wojewódzka Bazana Danych Azbestowych (**WBDA**)

- prowadzona jest przez Ministerstwo Gospodarki i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju na lata 2009- 2032
- od roku 2007 stanowi narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Dane inwentaryzacyjne wprowadzają urzędy

gminne (osoby fizyczne) i urzędy marszałkowskie (osoby prawne: np. spółki) po zalogowaniu . Korzystanie z niej jest bezpłatne .

- zawiera zbiory ogólnodostępne w postaci m. in. Wykazu firm uprawnionych do wykonywania prac w kontakcie z azbestem, wykazu składowisk odpadów zawierających azbest, wykazu obowiązujących akt prawnych dotyczących problematyki azbestu oraz „Pliki do pobrania „ – dokumenty, publikacje książkowe, poradniki, filmy przybliżające problematykę związaną z usuwaniem wyrobów azbestowych od strony praktycznej i finansowej .

Na poziomie samorządu :

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 „, został przyjęty Uchwałą Nr. 164/07 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 15 października 2007r

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego „, Załącznik Nr. 23 do WPGO 2007 – 2015

ZADANIA SZAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA - ramy prawne

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r – prawo ochrony środowiska :
 - udzielanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz pozwoleń zintegrowanych (składowiska odpadów),
 - prowadzenie rejestru rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (azbest i PCB),
 - przyjmowanie „informacji o wyrobach zawierających azbest „, (podmioty prawne)
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 o odpadach
 - Decyzje zatwierdzające instrukcje eksploatacji składowisk odpadów,
 - Wydawanie decyzji zatwierdzających program gospodarki odpadami
3. Realizacja zadań wynikających z zapisów „*Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032* „, a w szczególności :
 - Gromadzenie informacji o ilości , rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest (w tym wprowadzanie danych do internetowej bazy azbestowej WBDA)
 - Współpraca na szczeblu wojewódzkim z organami kontrolnymi (m In. Inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska) ;
 - Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie spraw objętych *Programem*;
 - Współpraca z samorządami powiatowymi i gminnymi, przekazywanie wytycznych oraz informacji związanych z realizacją *Programu*;
 - Uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w wojewódzkich planach gospodarki odpadami i programach ochrony środowiska , w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
 - Przygotowywanie i aktualizacja wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest .

ZADANIA SAMORZĄDU GMINNEGO

Program Gospodarki Odpadami

1. gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do Marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl ;
2. przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenów nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie* ;
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, a w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewożonych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*;
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy , inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska.

Zadaniem Gminy według Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 jest zapewnienie wywozu odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnienie ich dostarczenia do urządzenia przetwarzającego odpady zawierające azbest .

3. METODYKA WYKONANIA PLANU

Niniejszy *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032* został opracowany na podstawie informacji uzyskanych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego, Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim, Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Radomiu oraz Urzędzie Gminy Zakrzew. Korzystano również z informacji zawartych w Bazie Azbestowej (www.bazaazbestowa.pl).

Wszystkie ww. organy i jednostki udostępniły posiadane przez siebie informacje będące istotnym źródłem danych służących analizie i weryfikacji stanu aktualnego w zakresie gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest. Do kluczowych materiałów należy zaliczyć tu aktualny stan w zakresie ilości i rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest według stanu na 2009 r.

Tworząc przedmiotowy dokument kierowano się zapisami „*Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*”

4. OGÓLNE INFORMACJE O AZBEŚCIE

Azbestem nazywa się włókniste minerały z grup serpentynów i amfiboli. Pod względem budowy chemicznej azbest stanowią uwodnione krzemiany, głównie magnezu i żelaza. Najczęściej spotykanymi odmianami azbestu są:

- chryzotyl (azbest biały) – minerał serpentynowy – ogólny wzór chemiczny $3\text{MgO} \cdot 2\text{SiO}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$;
- krokidolit (azbest niebieski) – minerał amfibolowy – ogólny wzór chemiczny $\text{NaFe}(\text{SiO}_3) \cdot 2\text{FeSiO}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$;
- amozyt (azbest brązowy) – minerał amfibolowy – ogólny wzór chemiczny $(\text{FeMg})_7\text{SiO}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$.

Odpady zawierające azbest to odpady powstające przy demontażu wyrobów azbestowo-cementowych lub wyrobów izolacyjnych zawierających azbest.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, odpadom zawierającym azbest nadano następujące kody:

Tabela 1. Klasyfikacja odpadów zawierających azbest

<i>Kod odpadów</i>	<i>Podgrupa</i>	<i>Rodzaj</i>
<i>06 07 01*</i>	<i>Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania chlorowców oraz z chemicznych procesów przetwórstwa chloru</i>	<i>Odpady azbestowe z elektrolizy</i>
<i>06 13 04*</i>	<i>Odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych</i>	<i>Odpady z przetwarzania azbestu</i>
<i>10 11 81*</i>	<i>Odpady z hutnictwa szkła</i>	<i>Odpady zawierające azbest</i>
<i>10 13 09*</i>	<i>Odpady z produkcji spoiw mineralnych (w tym cementu, wapna i tynku) oraz z wytworzonych z nich wyrobów</i>	<i>Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych</i>
<i>15 01 11*</i>	<i>Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)</i>	<i>Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi</i>
<i>16 01 11*</i>	<i>Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)</i>	<i>Okładziny hamulcowe zawierające azbest</i>
<i>16 02 12*</i>	<i>Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych</i>	<i>Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest</i>
<i>17 06 01*</i>		<i>Materiały izolacyjne zawierające azbest</i>
<i>17 06 05*</i>	<i>Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest</i>	<i>Materiały konstrukcyjne zawierające azbest Płyty azbestowo - cementowe stosowane w budownictwie</i>

* - odpady niebezpieczne

W trakcie prowadzenia prac demontażowych, podczas szlifowania wyrobów, cięcia czy łamania płyt elewacyjnych powstaje pył, zawierający włókna respirabilne zawieszane w powietrzu, które mają właściwości rakotwórcze. Z tego względu odpady zawierające azbest zaklasyfikowano jako odpady niebezpieczne.

Azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674) pod numerem indeksowym 650-013-00-6 jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien azbestu, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie są wdychane, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Długie okresy między pierwszym narażeniem a pojawienie się patologii – zwłaszcza nowotworów – oznaczają, że skutki aktualnego narażenia pojawiać się będą do 30 lat od rozpoczęcia ekspozycji. W świetle dotychczasowych badań wchłanianie azbestu drogą pokarmową nie stanowi ryzyka dla zdrowia człowieka.

Zagrożenia i skutki zdrowotne istniejącego narażenia na azbest w skali kraju nie są rozpoznane. Usuwanie wyrobów zawierających azbest, może stworzyć również nowe zagrożenia zdrowotne. Mogą one dotyczyć zarówno pracowników zatrudnionych przy usuwaniu i utylizacji materiałów zawierających azbest, jak i większe niż do tej pory zagrożenia populacji bytującej w miejscach prowadzenia prac, szczególnie na obszarach o dużym zaludnieniu. Szacuje się, że w Polsce jest rocznie ok. 120 przypadków zgonów spowodowanych przez międzybłonniaka opłucnej, wywołanego oddziaływaniem azbestu.

W Polsce nie ma naturalnych złóż azbestu nadających się do eksploatacji górniczej. Wyroby azbestowe były produkowane z surowców importowanych z byłego ZSRR, a także Kanady, Włoch, Chin, Afryki, Wielkiej Brytanii i Australii. W latach 1955 – 1995 do kraju przywieziono ponad 2 mln ton azbestu. Ponad 75% importowanego azbestu wykorzystano do produkcji wyrobów cementowo – azbestowych (płyty, rury). Szacuje się, że do pozostałych wyrobów zużyto około 532 ton azbestu. Po roku 1995 import azbestu został ograniczony, aż do poziomu 50 ton/rok do bardzo specyficznych zastosowań, np. do otrzymywania diafragm niezbędnych w procesach otrzymywania chloru. Wykorzystywany był i jest w dalszym ciągu w hutach szkła okiennego w wałach ciągnionych.

Od 1985 roku w Polsce zaprzestano stosowania azbestu krokidolitowego. W dniu 19 czerwca 1997 r. uchwalona została przez Sejm Ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Od dnia 28 września 1998 roku obowiązuje całkowity zakaz produkcji płyt azbestowo-cementowych dla budownictwa, natomiast od 28 marca 1999 roku zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. 1 lutego 2005 roku obowiązuje zakaz wprowadzania na terytorium Polski wyrobów zawierających azbest oraz azbestu.

Ze względu na zawartość azbestu w wyrobach, stosowany środek wiążący oraz gęstość objętościową dzieli się je na dwie klasy:

- Klasa I - wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie” (słabo spoište) zawierające powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniu, czemu towarzyszy znaczna emisja azbestu do otoczenia i w wyniku swobodnego przemieszczania się włókien stwarzają one poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Najbardziej szkodliwe są odpady zawierające krikidolit.
- Klasa II - wyroby o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde” zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe w tych wyrobach są mocno związane i nawet w przypadku mechanicznego uszkodzenia materiału w stosunkowo niewielkiej ilości przedostają się do otoczenia. Wyroby „twarde” są odporne na destrukcję, a duże niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska i zagrożenia dla zdrowia ludzkiego występuje przy ich obróbce mechanicznej.

Do głównych odbiorców płyt azbestowo – cementowych należeli:

- budownictwo wiejskie,
- miejskie budownictwo mieszkaniowe,
- budownictwo przemysłowe,
- energetyka (chłodnie kominowe).

Do najważniejszych wyrobów azbestowych należą:

- Wyroby azbestowo – cementowe, takie jak: płyty faliste, obudowy, płyty Karo, płyty warstwowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35% azbest.
- Wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, a także ubrań i tkanin ognioodpornych. Należą do nich: wata, włókna, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy. Wyroby te zawierają w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu.
- Wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo – kauczukowe, szczeliwa plecione. Najbardziej powszechnymi wyrobami uszczelniającymi były płyty azbestowo – kauczukowe, które charakteryzują się odpornością na podwyższoną temperaturę, wytrzymałością na ściskanie, nieznanym odkształceniom trwałym oraz dobrą elastycznością. Szczeliwa plecione stosowane były do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, a także w środowisku wodnym, pary wodnej, kwasów organicznych i nieorganicznych, smarów, olejów, rozpuszczalników, gazów spalinowych, ługów, roztworów soli. Zawartość azbestu od 4,5 do 85%.
- Wyroby cierne: okładziny cierne i taśmy hamulcowe, stosowane do różnego rodzaju hamulców, sprzęgła. Azbest chryzotylowy zastosowany w tych wyrobach chronił elementy robocze przed przegrzaniem. Zawartość azbestu od 15 do 75%.
- Wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowe, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Trwałość wyrobów azbestowo-cementowych jest znaczna i szacowana na co najmniej 30 do 60 lat. Ta trwałość przez wielu specjalistów porównywana z trwałością betonu, może być, w zależności od warunków eksploatacji ograniczona. Główne czynniki, jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów azbestowo-cementowych to kwaśne deszcze i oddziaływanie mechaniczne. Niezależnie od szacunków trwałości tych wyrobów (zwłaszcza płyt dachowych i elewacyjnych) problem pogarszania się ich stanu technicznego w miarę upływu czasu będzie narastać.

Wyroby zawierające azbest, gdy są w dobrym stanie technicznym i nie są poddawane działaniom mechanicznym (np. nie są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej, a zwłaszcza, gdy ich powierzchnia nie jest ścierana) nie stanowią zagrożenia zdrowia.

5. PRZEPISY PRAWNE

Zasady bezpiecznego postępowania z odpadami zawierającymi azbest regulują przede wszystkim następujące przepisy prawne:

Konwencja Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r. – dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu.

Dyrektywy UE

Przepisy Unii Europejskiej regulują postępowanie ze szkodliwymi dla zdrowia ludzkiego substancjami chemicznymi, w tym również azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Większa część tych regulacji dotyczy ochrony zdrowia osób zatrudnionych przy pracach w kontakcie z wyrobami zawierającymi szkodliwe materiały, wprowadzając szczegółowe ograniczenia i specjalne wymagania dla metod pracy oraz środków zabezpieczających ludzi. Druga część regulacji dotyczy ochrony środowiska, metod pomiarów zanieczyszczenia włóknami i pyłem azbestu, a także metod zabezpieczenia przed emisją tych szkodliwych substancji. Wiele zapisów w poszczególnych dyrektywach stanowią regulacje dotyczące obowiązków pracodawców w zakresie ochrony pracowników i otoczenia miejsca prac przed zagrożeniami, wynikającymi z możliwości uwalniania się pyłu i włókien azbestu, w czasie trwania robót przy produkcji, zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających te składniki. W aktach prawnych Unii Europejskiej dotyczących azbestu znajdują się

też wskazówki i wytyczne dla państw członkowskich dotyczące wprowadzania w życie przepisów regulujących problematykę azbestu, a także form i metod pomocy, szkolenia i kontroli – w celu stworzenia odpowiednich warunków dla sprawnego wdrożenia nowych przepisów.

Ustawy

Zagadnienia dotyczące wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terytorium Polski regulowane są przez 11 ustaw, z czego najistotniejszymi są:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z późn. zm.) – ustawa zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec (przepisy nie mają zastosowania do diafragm do istniejących instalacji elektrolitycznych zawierających azbest chryzotylowy oraz do wałów z azbestu stosowanych do ciągnięcia szkła). Ustawa również reguluje zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251) – ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów. Ustawa m.in. określa zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania oraz rodzaje odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) – ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowywanie programów ochrony środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom (w tym konieczność oznaczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.) – jednym z zapisów ustawy jest art. 30, ust. 3., który stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 ww. artykułu, jeśli ich realizacja może spowodować: zagrożenia bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska lub pogorszenie warunków zdrowotno – sanitarnych.
5. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.) – ustawa reguluje zagadnienia dotyczące problematyki substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji na zdrowie człowieka lub na środowisko.
6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.) – ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych

sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych – ADR. Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowców pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Rozporządzenia

Regulacje prawne dotyczące azbestu są rozproszone (około 40 rozporządzeń). Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania poniżej wymieniono i krótko scharakteryzowano najważniejsze rozporządzenia.

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206 z 2001 r.). Zgodnie z katalogiem... odpady zawierające azbest klasyfikuje się następująco:

Wszystkie wymienione odpady zaliczono do odpadów niebezpiecznych i w związku z tym podlegają rygorom wynikającym z obowiązujących aktów prawnych.

2. ***Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r / Dz./U.Nr. 162 poz. 1089 z 2010 zmieniające rozporządzenie /Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).*** Rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki transportu odpadów zawierających azbest do miejsc ich składowania, wymagania jaki powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest. Rozporządzenie narzuca na właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest przeprowadzenie kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Ocena sporządza się w jednym egzemplarzu i przechowuje łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu , urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej . Dla budynków oraz obiektów budowlanych nie będących budynkami , dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego , ocenę dołącza się do książki obiektu budowlanego .

3. ***Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest /Dz.U. Nr. 8 poz. 31 z 2011r*** zmieniające Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876). Rozporządzenie m.in. określa sposób inwentaryzowania azbestu lub wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania oraz terminy przedkładania odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o: rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest, o czasie i sposobie usuwania azbestu.

4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane rodzaje odpadów o kodach 17 06 01* i 17 06 05*. Odpady o tych kodach mogą być wspólnie składowane na składowisku odpadów niebezpiecznych. Nie można mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z 2003 r.). Rozporządzenie określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05*.

6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska jako całości (Dz. U. Nr 175, poz. 1439 z 2002 r.). Rozporządzenie reguluje zagadnienia dotyczące terminu i formy składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 „, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lipca 2009r , który utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002r Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski .

Nie wszystkie wyroby zawierające azbest muszą być usuwane natychmiast. Wszystko zależy od ich stanu technicznego, który się ocenia, wypełniając specjalny formularz (jego treść określa wzór w załączniku do rozporządzenia Ministra Gospodarki). W formularzu tym za pomocą odpowiedniej skali punktowej określa się stopień pilności dokonania wymiany lub naprawy. Rozporządzenie określa trzy stopnie pilności: I – wymagana bezzwłoczna wymiana lub naprawa, II – ponowna ocena po roku oraz III – ponowna ocena w terminie do pięciu lat. Formularz jest tak skonstruowany, że do jego wypełnienia w zasadzie nie jest konieczne specjalne przygotowanie i oceny może dokonać samodzielnie właściciel lub użytkownik obiektu czy urządzenia, w którym zabudowany jest azbest. Kopię oceny należy przekazać właściwemu organowi nadzoru budowlanego.

Wynikiem przeglądu jest decyzja odnośnie dalszego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Kierunki postępowania mogą być następujące:

- pozostawienie wyrobu i zabezpieczenie go w miejscu eksploatacji, w celu wyeliminowania możliwości lub ograniczenia emisji włókien azbestowych do powietrza (dotyczy wyłącznie wyrobów „twardych”)
- usunięcie wyrobów i zastąpienie ich materiałami nie zawierającymi azbestu (dotyczy wyrobów „miękkich” oraz zakwalifikowanych do wymiany „twardych”).

Pierwszy ustawowy termin dokonania takiej oceny upłynął 31 marca 1999 r. (Dz. U. z 1998 r. nr 138, poz. 895). Dokonana w 2007 r. weryfikacja realizacji przez Najwyższą Izbę Kontroli wykazała, że po dziewięciu latach obowiązywania ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz ośmiu latach obowiązywania przepisów wykonawczych ich znajomość przez właścicieli i administratorów obiektów budowlanych była bardzo niska. W niewielkim także stopniu zostały wykonane oceny stanu obiektu z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest, wynikające z rozporządzenia.

Szacuje się , że obecnie na terenie kraju nadal użytkowanych jest ok. 14 mln Mg wyrobów zawierających azbest (wytworzonych około 15,5 mln Mg wyrobów) , z czego na dachach i elewacjach około 1,3 mld m² . W latach 2003 – 2008 usunięto ok. 1 mln . Mg.

Według oceny Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego ogólna ilość zinwentaryzowanych obiektów budowlanych z wyrobami zawierającymi azbest wynosiła 357 891 obiektów. W stosunku do ogólnej ilości obiektów budowlanych z wyrobami zawierającymi azbest (ok. 1,5 mln) stanowi to ok. 24%. Nadal większość obiektów zawierających azbest pozostaje zinwentaryzowana.

Kolejnym przykładem nie wywiązywania się z obowiązków nałożonych przez prawo są urzędy gmin, które powinny przedkładać wojewodzie informacje o ilości i miejscach występowania azbestu, niestety niewielki procent gmin wywiązuje się z tego obowiązku.

W nowelizacji rozporządzenia z kwietnia 2004 r. (Dz. U. nr 71, poz. 649) określono kolejny termin, który upłynął w listopadzie 2004 r. Brak jest wprawdzie pełnej oceny realizacji rozporządzenia, ale należy oczekiwać, że jest nadal niezadowolająca. Według opinii zainteresowanych środowisk wynika to m.in. z braku zainteresowania usuwaniem wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych przez ich właścicieli i użytkowników (w szczególności dotyczy to budynków indywidualnego budownictwa jednorodzinne, zagrodowe i letniskowe oraz obiektów budowlanych wymienionych w art. 29 ust. 1 ustawy – Prawo budowlane). Ponadto często nie widać zainteresowania organów zarządzających i organów samorządu terytorialnego problemem występowania wyrobów zawierających azbest w wyżej wymienionych obiektach. Niezadowolający jest także stopień przestrzegania przepisów określonych w ustawie o odpadach w zakresie przestrzegania zasad postępowania z odpadami zawierającymi azbest i ograniczona liczba składowisk przystosowanych do przyjmowania odpadów azbestowych. Jednocześnie obserwuje się usuwanie bez żadnego zabezpieczenia uszkodzonych wyrobów azbestowo-cementowych na dzikie wysypiska, czego powodem są koszty związane z usuwaniem azbestu.

6. Charakterystyka GMINY ZAKRZEW

Gmina Zakrzew położona jest na Mazowszu, w powiecie radomskim. Graniczy z miastem Radomiem oraz gminami: Jedlińsk, Wolanów i Przytyk.

Powierzchnia gminy Zakrzew wynosi 96,0 km². Wiodącą funkcją gminy jest produkcja rolna na ogólnej powierzchni użytków rolnych około 8237 ha tj. 85% i funkcja uzupełniająco - rekreacyjna. W strukturze funkcjonalno – przestrzennej wyróżnia się dwa regiony: zachodni związany bezpośrednio z ośrodkiem powiatowym miasta Radomia, i pozostałe o funkcjach rolniczych.

Miejscowość Zakrzew pełni funkcję ośrodka usługowo – administracyjnego dla obsługi ludności oraz funkcje techniczne obsługi rolnictwa.

Rolnicza funkcja gminy oparta jest przede wszystkim na indywidualnych gospodarstwach rolnych. Liczba gospodarstw rolnych wynosi 1352 o pow. 9813,4 ha, w tym użytków rolnych 8428,5 ha.

W 2008 roku zarejestrowanych było w systemie REGON 770 podmiotów gospodarczych: produkcja, handel, usługi, produkcyjno – handlowo -usługowe

Sieć osadniczą gminy Zakrzew tworzy 32 jednostki osadnicze, w tym 24 sołectwa i cechuje ją przede wszystkim równomierne przestrzenne rozmieszczenie jednostek osadniczych i względna równowaga w wielkości poszczególnych jednostek, brak dominującej jednostki osadniczej

Podstawowe zasoby mieszkaniowe gminy stanowi zabudowa zagrodowa z udziałem zabudowy jednorodzinnej, ukształtowana w przewadze wzdłuż istniejących dróg.

Tabela 2. Sieć osadnicza w gminie Zakrzew

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość mieszkańców	Ilość gospodarstw domowych
1.	Bielicha	1149	336
2.	Cerekiew	624	180
3.	Dąbrówka Nagórna A	310	60
4.	Dąbrówka Nagórna W	266	60
5.	Dąbrówka Podłęzna	404	90
6.	Gołędzin	320	85
7.	Gózdek	56	20
8.	Gulin	359	90
9.	Gulinek	353	100
10.	Gustawów	242	40
11.	Janiszew	904	290
12.	Jaszowice	181	50
13.	Jaszowice - Kolonia	125	25
14.	Kolonia Piaski	164	103
15.	Kozia Wola	78	20
16.	Kozinki	164	40
17.	Legęzów	128	26
18.	Marianowice	312	70
19.	Milejowice	964	250
20.	Mleczków	661	180
21.	Natalin	343	65
22.	Nieczatów	228	50
23.	Podlesie Mleczkowskie	228	50
24.	Sosnowica	32	10
25.	Taczów	303	110
26.	Wacyn	955	270
27.	Wola Taczowska	161	50
28.	Zakrzew	368	100
29.	Zakrzew – Kolonia	380	85
30.	Zakrzewska Wola	292	59
31.	Zatopolice	353	76
32.	Zdziechów	155	60
OGÓŁEM		11 562	3100

Źródło ; dane z Urzędu Gminy Zakrzew stan na 31.12.2008 rok ; **Sołectwa 24**

7. INFORMACJA O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH

Na terenie Zakrzew sporządzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest. Informacja ta podlega corocznej aktualizacji w terminie do 31 marca każdego roku. Podstawowym źródłem informacji o ilości azbestu na terenie gminy były dane zgromadzone podczas wizji w terenie oraz informacje zgłaszane przez właścicieli nieruchomości.

Tabela 3. miejsca lokalizacji i ilości występujących wyrobów azbestowych

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość wyrobów azbestowych w jednostkach [m ²]
-----	--------------------	---

		występujących na obiektach		
		mieszkalnych	Stodołach oborach	gospodarczych ,garażach
1.	Bielicha	10 162	2 145	2 871
2.	Cerekiew	1 705	1 732	200
3.	Dąbrówka Nagórna A	4 400	870	3 770
4.	Dąbrówka Nagórna W	2 290	2 770	6 640
5.	Dąbrówka Podłęzna	3 540	4 820	1 060
6.	Gołędzin	1 940	1 850	1 070
7.	Gózddek			
8.	Gulin	6 030	12 720	2 250
9.	Gulinek	4 420	8 570	1 560
10.	Gustawów	3 320	4 625	930
11.	Janiszew	1 960	420	10 490
12.	Jaszowice	2 453	7 018	1 750
13.	Jaszowice - Kolonia	1 800	3 980	430
14.	Kolonia Piaski	2 980	3 935	1 050
15.	Kozia Wola	1 870	2 820	730
16.	Kozinki	2 385	7 004	2 013
17.	Legzów			
18.	Marianowice	2 541	3 896	2 305
19.	Milejowice	7 716	2 661	1 859
20.	Mleczków	630	0	7 940
21.	Natalin	3 428	4 860	1 230
22.	Nieczatów	3 662	7 476	712
23.	Podlesie Mleczkowskie	580	340	7 720
24.	Sosnowica	1 150	2 950	0
25.	Taczów	4 193	12 506	2 243
26.	Wacyn	5 865	985	1 569
27.	Wola Taczowska	3 110	5 727	1 113
28.	Zakrzew	2 900	4 690	1 030
29.	Zakrzew – Kolonia	4 420	4 290	3 670
30.	Zakrzewska Wola	3 292	4 138	1 764
31.	Zatoplice	980	0	410
32.	Zdziechów	2 253	3 531	1 429
OGÓLEM		97 975	123 329	71 808

RAZEM 293 112,00 m² powierzchni

Źródło ; dane z Urzędu Gminy Zakrzew stan na 31.12.2009 rok ;

Przeprowadzona na terenie Gminy zakrzew inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest wykazała , że na budynkach mieszkalnych, budynkach gospodarczych, w tym również komórkach, wiatach, garażach używanymi wyrobami zawierającymi azbest są :

1. Płyty azbestowo-cementowe nieprasowane niskofaliste

- 90x125 cm ciężar 1 m² około 12 kg

Azbest znajdujący się na terenie gminy występuje przede wszystkim na dachach budynków .

Mieszkalnych	w ilości	97 975 m ²
Stodołach i oborach	w ilości	123 329 m ²
Gospodarczych i garażach	w ilości	71 808 m ²

Całkowita ilość wyrobów azbestowych	w	[m ²]	293 112
	w	[kg]	3 779 967
Wyroby zgłoszone przez osoby fizyczne	w	[Mg] -	3 769, 649
przez osoby prawne	w	[Mg] -	10, 318

W tych wyrobach czysty azbest stanowi średnio 11,5%.

Stan techniczny pokryć dachowych i płyt elewacyjnych jest na ogół dostateczny, tzn. ogólnie płyty nie są pokruszone ani obstrzępione, a jedynie porośnięte porostami organicznymi lub zabrudzone wodami opadowymi wymieszanymi z sadzami kominowymi. Nieuszkodzone płyty nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien azbestu do powietrza.

8. OPIS FUNKCJONUJĄCEGO SYSTEMU LIKWIDACJI AZBESTU

System zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest prowadzony jest w oparciu o zapisy aktualnie obowiązujących aktów prawnych dotyczących ww. problematyki.

Na 30 dni przed rozpoczęciem prac zgłaszany jest do Wydziału Budownictwa Starostwa Powiatowego Radomiu zamiar wymiany pokrycia dachowego (planowane roboty budowlane dotyczą usunięcia wyrobów zawierających azbest). Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, przy zgłoszeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, otrzymuje z Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego Radomiu listę firm uprawnionych do demontażu wyrobów zawierających azbest. Ich wykaz przedstawiono na końcu rozdziału. Po wybraniu firmy, ustaleniu zakresu robót i zawarciu umowy następuje demontaż i wywiezienie odpadów zawierających azbest.

Część odpadów azbestowych (najczęściej płyt eternitowych pochodzących z pokryć dachowych) usuwana jest w sposób całkowicie nieorganizowany w miejscach nie przeznaczonych do tego celu – np. w lasach (tzw. „dzikie wysypiska”). Można sądzić, że odpady te nie trafiają tam od przedsiębiorców posiadających stosowane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ich zbiórki i transportu, ale od pojedynczych gospodarzy, właścicieli, którzy samodzielnie rozwiązali swój „problem” z azbestem. Duża część osób usuwających azbest zleca firmom posiadającym stosowne uprawnienia jedynie wywiezienie odpadów, natomiast demontaż dokonuje własnymi siłami. Takie rozwiązanie stanowi duże zagrożenie dla środowiska, gdyż przy uszkodzeniu materiałów zawierających azbest do środowiska uwalniają się włókna azbestu.

Starosta Radomski wydał 61 decyzji zatwierdzających programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi firmom uprawnionym do demontażu pokryć azbestowych tj. wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest i innych wyrobów według grup klasyfikacji

15 02 02 - sorbenty , materiały filtracyjne , w tym filtry olejowe, nie ujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi ,

17 06 01 - materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne ,

17 06 03 - inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne ,

17 06 05 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

17 09 03 - inne odpady z budowy , remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne

Lista firm znajduje się pod adresem internetowym **radompowiat.pl** : Są to następujące firmy,

1. „Nesco – Polska” Sp. z o.o., ul. Kopernika 58, 05-501 Piaseczno;
2. Budownictwo „ALFIX” Jerzy Kostecki, ul. Upalna 15 lok. 7, 15 – 668 Białystok;
3. Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „CARO”, ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12, 22 – 400 Zamość;
4. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”, ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa;
5. Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe Export – Import „PEWJOL”, ul. Kopernika 8/5, 26 – 300 Opoczno;
6. PPH „GRAMA” Piotr Grabowski, Os. Gen. Maczka 17/5, 37-100 Łańcut;
7. ALGADER HOFMAN Sp. z o.o., ul. Wólczyńska 133, budynek 11B, 01-919 Warszawa;
8. Zakład Remontowo – Budowlany Stanisław Karolczak, ul. Przejałowa 10/56, 94-044 Łódź;
9. Firma Usługowo – Handlowa „WODPRZEM”, ul. Sokola 34, 87-100 Toruń, Oddział w Płocku ul. Konopnickiej 28;
10. „INSTAL – GLOB” Marcin Maj, Zalesice Kolonia 14A, 26-680 Wierzbica;
11. Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o., ul. Graniczna 6, Reguły, 05-816 Michałowice, biuro: Chlebica 48, 05-825 Grodzisk Mazowiecki;
12. „GAJAWI” PPHU Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź;
13. PHU „DAWBUD” Usługi Ogólnobudowlane Paweł Grzywacz, ul. Krótka 16, 26-670 Pionki;
14. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukocki, ul. 1-go Maja 25, 97-300 Piotrków Trybunalski;
15. Firma Handlowo – Usługowa RKW – DEKER Wyrąbkiewicz Krzysztof, ul. Wincentego Kadłubka 4, 27-500 Opatów;
16. Przedsiębiorstwo PUH „WOMAX”, ul. Zielna 3/1, 26-600 Radom;
17. Zakład Budowlano – Usługowo – Handlowy Jerzy Michalski, ul. Skłodowskiej 17A/10, 26-600 Radom;
18. Hydrogeotechnika Sp. z o.o., ul. Ściegiennego 262 A, 25-116 Kielce;
19. Firma Handlowo – Usługowa „WIKI” Agnieszka Majda, ul. Sobieszowska 10A, 58-570 Jelenia Góra;
20. Przedsiębiorstwo – Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „ABBA – EKOMED” Sp. z o.o., ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń;
21. Firma „TRANSPORT – METALURGIA” Sp. z o.o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko;
22. Firma „EKO – MIX” Spurek Konstanty Andrzej, ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław;
23. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „DACHMEX” K. Wojewoda, 08-504 Ułęż Sarny 28A;
24. Przedsiębiorstwo usług Budowlanych Blacharstwo Montaż Ryszard Szczotka, 08-504 Ułęż Sarny 28A;
25. „KAN-POL” P.P.H.U. Iwona Łosiewicz, ul. Storczykowa 30, 30-143 Lublin;
26. „STACON TIS DUSZAK” Sp. J., ul. Ogrodowa 5, 07-420 Kadzidło;
27. Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „ALMAX” Sp. z o.o., Radom, ul. Wrocławska 3;
28. Usługi Remontowo – Budowlane Jan Lorek, 26-706 Tczów 88;
29. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „Plastimet – Panorama” Sp. z o.o., ul. Fabryczna 9, 05-084 Leszno;
30. Firma R&M plettac Sp. z o.o., ul. Kościuszki 19, 63-500 Ostrzeszów;
31. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe „Multibau” Koczoń Andrzej, ul. Mielczarskiego 8, 26-600 Radom;
32. Firma „ALBEKO” Sieger Sp. J. gmina Skrwilno, 87-510 Kotowy;
33. Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowo – Produkcyjne „JANUSZ”, ul. Kasprowicza 18, 96-100 Skierniewice;
34. Przedsiębiorstwo Usług Wodno – Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o., ul. Piłsudskiego 14, 23 200 Kraśnik;
35. Firma Handlowo Usługowa „PROJEKT – BUD” Edyta Psut, ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa;
36. Firma „BUHCK RECYCLING” Sp. z o.o., ul. Romana Maya 1, 61-371 Poznań;
37. Firma „SPE – BAU” Sp. z o.o., ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław;
38. Zakład Usług Produkcji i Handlu inż. Jan Stanisław Górliński, ul. Moniuszki 85, 06-200 Maków Mazowiecki;

39. Zakład Usługowy Ciesielstwo – Blacharstwo – Dekarstwo Roman Piwowarczyk, Modrzejowice 76, 26-640 Skaryszew;
40. Przedsiębiorstwo Projektowo – Wdrożeniowe „AWAT” Sp. z o.o., ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa;
41. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe Krzysztof Kozak, ul. Goszczewicka 19, 26-600 Radom;
42. Firma „SELL – BUD” Sp. z o.o., ul. Zagnańsk 71, 25-953 Kielce;
43. „Santa – Eko” Tadeusz Zych, Izabela Rutowska Sp. J., ul. Portowa 24, 27-600 Sandomierz;
44. Usługi Blacharsko – Dekarskie Bożena Kaleta, ul. Halinowska 5a, 26-600 Radom;
45. PPU MECHATRONIK, Górki Szczukowskie 1, 26-065 Piekoszów;
46. Firma „POLONICA” Sp. z o.o., ul. 1-go Maja 191, 25-655 Kielce;
47. Firma „DACH SERVICE” Marcin Olczykowski, ul. Polna 8/15, 26-800 Białobrzegi;
48. Usługi Dekarskie Stanisław Gozdur, Bąkowa 158, 27-300 Ciepiałów;
49. „SELL – BUD INWEST” S.C., ul. Zagnańska 71, 25-953 Kielce;
50. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „POL – BUD” s.c., ul. Andersa 3/75, 26-600 Radom;
51. Zakład Remontowo – Budowlany i Instalatorstwo Elektryczne Krzysztof Wodecki, ul. Dekarska 16 m 1, 26-600 Radom;
52. Zakład Remontowo – Dekarski Stanisław Michalski, ul. Struga 76/13, 26-600 Radom;
53. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ZACH – UTYL” Joanna Zacharz, Górki Szczukowskie 1, 26-065 Piekoszów;
54. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo- Usługowe „NOBIS” Jan Nobis, Pakosław 296, 27-100 Iłża.
55. Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. Dobrów 8; 28-142 Tuczępy;
56. Firma Budowlano – Handlowa Łukasz Piwowarczyk, Modrzejowice 76, 26 – 640 Skaryszew;
57. Przedsiębiorstwo – Produkcyjno - Handlowo-Usługowe „WABANA” Waldemar Sielwanowski, Pakosław 302, 27 – 100 Iłża;
58. Usługi Montażowo – Budowlane Sylwester Trzos Jedlnia 8; 26 – 670 Pionki;
59. Przedsiębiorstwo Budowlano-Handlowe „REMAR” Rafał Makowski ul. Józefa Brandta 48; 26-505 Orońsko;
60. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowo – Produkcyjne „EURO – GAZ „ Łój, Wierzbica, Nawrot, Wierzbiński Sp. j. Zgórsko 31A; 26-052 Sitkówka - Nowiny ,
61. Walkiewicz Piotr ; 26-600 Radom ul. Ostrowiecka 3/73

Szczegółowe procedury dotyczące postępowania w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest przedstawiono załączniku do niniejszego opracowania. Ścisłe przestrzeganie wspomnianych procedur ma na celu zapewnienie bezpiecznego dla środowiska i zdrowia ludzkiego usunięcia wyrobów azbestowych. W praktyce jednak, jak wykazała analiza stanu aktualnego, realizacja procedur odbywa się nie w pełni. O ile nie można mieć zastrzeżeń do przedsiębiorców zajmujących się zbiórką i transportem odpadów zawierających azbest (najczęściej spełniają oni stawiane im wymagania w zakresie posiadania stosowanych pozwoleń i decyzji oraz wywiązują się z nałożonych na nich przepisami obowiązków), to wątpliwości budzi sposób postępowania właścicieli wyrobów azbestowych.

Z całą pewnością można stwierdzić, że nieprawidłowe (w świetle odpowiednich aktów prawnych oraz przedstawionych w niniejszym opracowaniu procedur) postępowanie podmiotów będących właścicielami wyrobów zawierających azbest związane jest z kwestią finansową oraz niewystarczającą świadomością ekologiczną.

Odpady zawierające azbest unieszkodliwiane są poprzez składowanie na następujące składowiskach:

woj. mazowieckie

- składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie, Miasto Sierpc ul. Traugutta 32.

woj. dolnośląskie

- Składowisko Odpadów Przemysłowych, Wałbrzych ul. Górnicza 1, zarządzane przez Mo-BRUK Korzenna 214, pow. nowosądecki
- Składowisko Dolnośląskiej Korporacji Ekologicznej w Oławie ul. Polna 1, Dolnośląska Korporacja Ekologiczna Sp. z o.o. Oława ul. 3 Maja 26 /azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/
- Składowisko w Głogowie
- Składowisko w Marcinowie, gmina Trzebnica

woj. kujawsko - pomorskie

- Składowisko w Małociechowie, gmina Pruszcz
- Składowisko we Włocławku

woj. lubelskie

- Składowisko odpadów w Poniatowej Wsi, gmina Poniatowa
- składowisko w Kraśniku

woj. lubuskie

- składowisko odpadów w Chróściku, ul. Małyżyńska 180 Gorzów Wlkp., zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów sp. z o.o. Gorzów Wlkp. ul. Teatralna 49

woj. łódzkie

- składowisko odpadów przemysłowych w Zgierzu, ul. Miroszewska 54, zarządzane przez EKO-BORUTA sp. z o.o. Zgierz ul. A. Struga 10
- składowisko w Jadwinówce, gmina Radomsko
- składowisko w miejscowości Bagno – Lubień, gmina Kleszczów

woj. małopolskie

- składowisko odpadów niebezpiecznych w Oświęcimiu, ul. Nadwiślańska 46
- składowisko komunalne w Ujkowie Starym pow. olkuski, Zakład Gospodarki Komunalnej BOLESŁAW sp. z o.o. Bolesław, ul. Osadowa

woj. podkarpackie

- składowisko odpadów komunalnych w Młynach pow. jarosławski, Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 341
- składowisko w Pysznicy, gmina Pysznica

woj. podlaskie

- składowisko w Miastkowie
- składowisko w Korytkach, gmina Jedwabno

woj. pomorskie

- Zakład Utylizacyjny Gdańsk Szadółki ul. Jabłoniowa 55
- Składowisko w Bierkowie, gmina Słupsk
- Składowisko w Gilwie Małej, gmina Kwidzyn

woj. śląskie

- składowisko odpadów w Knurowie ul. Szybowa, zarządzane przez PPHU „KOMART” sp. z o.o., Knurów ul. Szpitalna 7
- składowisko odpadów komunalnych w Świętochłowicach, MPGK sp. z o.o. Świętochłowice ul. Łagiewnicka 7641-608

- składowisko odpadów niebezpiecznych i obojętnych w Dąbrowie Górniczej ul. Koksownicza 1, Zakłady Koksownicze "Przyjaźń"
- składowisko w Jastrzębiu - Zdrój

woj. świętokrzyskie

- składowisko w Dobrowie, gmina Tuczępy

woj. warmińsko-mazurskie

- składowisko w miejscowości Półwieś, gmina Zalewo,
- składowisko w Elblągu

woj. wielkopolskie

- składowisko odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne Pasięka gm. Trzemeszno, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe "IZOPOL"S.A. Trzemeszno ul. Gnieźnieńska 4
- składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie ul. Sulańska 11

woj. zachodniopomorskie

- składowisko odpadów w m. Dalsze 36 gm. Myślibórz, zarządzane przez EKO-MYŚL Sp. z o.o. w Myśliborzu, ul. 1-go Maja 19
- składowisko odpadów w Sianowie, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Koszalinie, ul. Rzeczna 14
- składowisko odpadów w Marianowie ul. Jeziorna 15, zarządzane przez Przedsiębiorstwo EKOMAR Spółka z o.o. /azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/

9. STRATEGIA W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW

Program usuwania azbestu wyrobów zawierających azbest z terenu Zakrzew na lata 2011 – 2032 skierowany jest do wszystkich właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na terenie gminy, ze szczególnym naciskiem na te nieruchomości, na których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest. Tej grupie mieszkańców najbardziej powinno zależeć na jak najszybszym usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów azbestowych ze swojego otoczenia. Przewiduje się, że zainteresowanie Programem będzie wzrastać stopniowo z roku na rok, w miarę prowadzenia edukacji w zakresie zagrożeń związanych z usuwaniem azbestu i jego wyrobów oraz propagowania metod i możliwości usunięcia azbestu z otoczenia.

Realizatorami Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032 z terenu gminy Zakrzew na lata 2011 – 2032 będą:

- Urząd Gminy Zakrzew
- Podmioty dokonujące usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z założeniami przedstawionymi w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu ” proces usuwania tych wyrobów powinien być zakończony **do 2032 roku**.

Na potrzeby przedmiotowego dokumentu (zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu” okres do 2032 roku podzielono na 3 przedziały czasowe, tj.:

- przedział I – obejmuje lata 2010 – 2013;

- przedział II – obejmuje lata 2013 – 2015 ;
- przedział III – obejmuje lata 2016 – 2032.

Taki podział zapewnia zgodność z programem krajowym i ułatwi ocenę realizacji programu w kontekście porównań z programem krajowym.

Program jest elastyczny i otwarty oraz będzie podlegał weryfikacji i aktualizacji. Informacja o Programie i jego postanowieniach będzie ogólnie dostępna.

W tabeli 4 przedstawiono szczegółowe cele do osiągnięcia w trzech podokresach.

Perspektywa krótkoterminowa to lata 2011 -2012,
 średnioterminowa to lata 2013-2015,
 długoterminowa to lata 2016-2032.

Tabela 4. Cele w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych

Lp.	Okres	Cele
Nadrzędny cel Programu na lata 2011- 2032		
Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu gminy Zakrzew i ich bezpieczne unieszkodliwienie		
1.	Lata 2011-2012	Zakończenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na obszarze <i>gminy Zakrzew</i>
		Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest
		Bezpieczne usunięcie ok. 20 % aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie odpadów azbestowych
2.	Lata 2013-2015	Zakończenie planowania działań w zakresie usuwania azbestu Bezpieczne usunięcie ok. 20% aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie odpadów azbestowych
3.	Lata 2016-2032	Proces intensyfikacji działań w zakresie usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu <i>gminy Zakrzew</i> i unieszkodliwienie odpadów azbestowych

Przy realizacji Programu stosowane będą następujące zasady:

- Odbiór odpadów zawierających azbest będzie następował na pisemny wniosek właściciela nieruchomości znajdujących się w bazie danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest. Wzór wniosku stanowi Załącznik nr 4.
- Odbiór odpadów będzie realizowanych według kolejności złożonych wniosków i przygotowania odpadów do odbioru.
- Przy odbiorze odpadów z nieruchomości sporządzony będzie protokół odbioru. Wzór stanowi Załącznik nr 3.

Poniżej przedstawiono szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia z terenu gminy Zakrzew w terminie do 2032 roku w trzech przyjętych okresach czasowych.

Tabela 5. Ilość wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia na terenie gminy Zakrzew

L.p.	Wyszczególnienie	Jedn.	Lata		
			2011-2012	2013-2015	2016-2032

Usunięcie wyrobów zawierających azbest wraz z unieszkodliwieniem					
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest (kody: 17 06 01, 17 06 05) przewidziana do usunięcia	Mg	755,993	604,794	2 419,18
2.	Powierzchnia wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia	m²	58 622,4	46 897,9	187 591,7
3	Koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest wraz z unieszkodliwieniem	tys. zł.	756 ¹	726 ²	3 629 ³
Nowe pokrycia					
4	Koszty nowego pokrycia	tys. zł.	2 486 ⁴	2 293 ⁵	10 355 ⁶
Sumarycznie koszty		tys. zł	3 242	3 019	13 984
W okresie 2011-2032		tys. zł.	20 245		

Usuwanie wyrobów zawierających azbest:

¹ - przyjęty średni koszt usunięcia 1 Mg wyrobów zawierających azbest 1000 zł

² - przyjęty średni koszt usunięcia 1 Mg wyrobów zawierających azbest 1200 zł

³ - przyjęty średni koszt usunięcia 1 Mg wyrobów zawierających azbest 1500 zł

Nowe pokrycia:

⁴ - przyjęty średni koszt 1 m² nowego pokrycia 42,4 zł/m²

⁵ - przyjęty średni koszt 1 m² nowego pokrycia 48,9 zł/m²

⁶ - przyjęty średni koszt 1 m² nowego pokrycia 55,2 zł/m²

Przyjęte założenia oznaczają, że rocznie z terenu gminy Zakrzew powinno być usunięte średnio 165 ton azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Całkowity koszt realizacji Programu oszacowano na 20 245 tys. złotych.

10. HARMONOGRAM ZADAŃ DO REALIZACJI

Harmonogram zadań do realizacji dotyczących usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Zakrzew w latach 2011 – 2032, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Harmonogram zadań do realizacji w ramach Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu z terenu gminy Zakrzew na lata 2011 – 2032

Lp	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania realizacji zadania	Termin realizacji zadania
1.	Sukcesywne dokonywanie przeglądów technicznych obiektów na terenie gminy stosownie do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14.08.1998 r.	Gmina, właściciele i zarządcy nieruchomości	Budżet gminy środki właścicieli i zarządców nieruchomości	2011 - 2032
2.	Aktualizacja danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Zakrzew	Gmina	Budżet gminy WFOŚiGW	2011 - 2032

Lp	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania realizacji zadania	Termin realizacji zadania
3.	Coroczne zgłoszenia przez gminę w terminie do 30 kwietnia w latach 2010 -2031 harmonogramu planowanych prac usuwania i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest w celu opracowania przez województwo planu wydatków z WFOŚiGW	Gmina	-----	2011-2032
4.	Odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, budynków komunalnych i innych	podmioty posiadające uprawnienia w zakresie odbioru i transportu azbestu i odpadów zawierających azbest	Właściciele lub zarządcy nieruchomości, budżet gminy, WFOŚiGW, Kredyty, Pożyczki	2011-2032
5.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	Powiat, gmina	Budżet gminy WFOŚiGW	2011 - 2032
6.	Opiniowanie decyzji dotyczących „Programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi” dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azb.	Gmina	-----	2011 - 2032
7.	Opracowanie Zarządzenia Wójta Gminy Zakrzew w sprawie warunków dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków, budowli i instalacji.	Gmina	-----	2011
8.	Monitoring i ocena realizacji Programu w ramach Planu Gospodarki Odpadami	Gmina	-----	Praca ciągła
9.	Sporządzanie co dwa lata informacji w zakresie realizacji zadań <i>Programu Oczyszczania z Azbestu terenu gminy Zakrzew na lata 2010 – 2032</i> oraz ich przekazywanie samorządowi województwa i zarządowi powiatu.	Gmina	Budżet gminy WFOŚiGW	2012 - 2033

11. BEZPIECZNE POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJACYMI AZBEST

11.1. Użytkowanie wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z przepisami właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, zobligowany jest do dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów i sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania (zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest - Dz. U. Nr 71, poz. 649) wraz ze zmianami rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 – Dz.U.Nr. 162 poz. 1089 z 2010r) Przepisy w sposób szczegółowy określają, kiedy usuwanie wyrobów zawierających azbest jest konieczne. Określają także jak należy postępować z obiektami, w których użyto azbestu i jak należy zabezpieczyć wyroby zawierające azbest.

Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w jednym egzemplarzu. Egzemplarz oceny łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest i książce obiektu budowlanego przechowuje właściciel, użytkownik wieczysty (lub jeśli jest ustanowiony) zarządca nieruchomości.

W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeżeli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

Wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 114 punktów

Wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

Wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

Wynikiem przeglądu jest decyzja odnośnie dalszego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Kierunki postępowania mogą być następujące:

- pozostawienie wyrobu i zabezpieczenie go w miejscu eksploatacji, w celu wyeliminowania możliwości lub ograniczenia emisji włókien azbestowych do powietrza (dotyczy wyłącznie wyrobów „twardych”)
- usunięcie wyrobów i zastąpienie ich materiałami nie zawierającymi azbestu (dotyczy wyrobów „miękkich” oraz zakwalifikowanych do wymiany „twardych”).

Wyroby zawierające azbest nie zaklasyfikowane do wymiany w ocenie, przeglądzie technicznym powinny być zabezpieczone przez:

- zabudowę (zamknięcie przestrzeni), w której znajdują się wyroby zawierające azbest, szczelną przegrodą bez naruszenia samego wyrobu (przegroda może być wykonana m.in. ze sklejki, płyt gipsowych lub cegły),
- pokrywanie wyrobów lub powierzchni zawierających azbest szczelną powłoką za pomocą substancji impregnujących (substancje impregnujące mają na celu wewnętrzne związanie cząstek azbestu, uniemożliwiając tym samym kruszenie się wyrobu azbestowego) bądź substancji błonotwórczych (substancje błonotwórcze tworzą na powierzchni wyrobu szczelną i dobrze przylegającą warstwę, która uniemożliwia odłamywanie się wyrobu).

Prace zabezpieczające wyroby zawierające azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie kwalifikacje.

11.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest

W razie stwierdzenia konieczności usunięcia wyrobów zawierających azbest, należy podjąć możliwie jak najszybciej prace, mające na celu eliminację źródeł emisji włókien azbestowych do otoczenia.

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest muszą być odpowiednio przygotowane poprzez:

- przeprowadzenie ewidencji jakościowej i ilościowej przewidzianych do usunięcia materiałów zawierających azbest;

- przygotowanie i zatwierdzenie planu prac (plan prac zawiera m.in. opis zabezpieczenia obiektu prac przed zanieczyszczeniem otoczenia azbestem, harmonogram prac z podaniem ich lokalizacji wraz z określeniem ilości powstających odpadów na poszczególnych etapach prac, informację o środkach zabezpieczających pracowników, sposób zabezpieczenia odpadów, określenie miejsca składowania odpadów);
- zgłoszenie usunięcia wyrobów zawierających azbest w starostwie powiatowym;
- określenie miejsca i częstotliwości monitorowania zawartości włókien azbestu w powietrzu, podczas wykonywania prac i po ich zakończeniu;
- zgłoszenie prac do inspektora nadzoru budowlanego oraz okręgowego inspektora pracy (zgłoszenie zawiera: rodzaj i nazwa wyrobów zawierających azbest, termin rozpoczęcia i planowanego zakończenia prac, adres obiektu, kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest, określenie liczby pracowników, którzy będą przebywać w kontakcie z azbestem).

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest muszą być wykonywane przez przeszkolonych pracowników, którzy zostali maksymalnie ochronieni przed jego szkodliwością dla zdrowia (stosowanie sprzętu zabezpieczającego układ oddechowy, stosowanie odpowiedniej odzieży ochronnej). W celu zminimalizowania pylenia włókien azbestowych należy nawilżać wyroby wodą przed ich usuwaniem i utrzymywać w stanie wilgotnym przez cały czas pracy. Jeśli jest to technicznie możliwe należy demontować całe wyroby bez jakiegokolwiek uszkodzenia. Odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem należy wykonywać za pomocą narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Monitoring pyłów azbestu w środowisku przeprowadza się przed przystąpieniem do prac (tło zanieczyszczeń), w trakcie i po wykonaniu prac. Wyniki pomiarów pozwalają na kontrolę prawidłowości prowadzenia prac i efektywności środków zabezpieczających przed emisją azbestu do środowiska.

11.3. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest

Odpady zawierające azbest nie mogą być kierowane do powtórnego wykorzystania (odzysk). Także przetwarzanie chemiczne lub fizyczne – chemiczne, ze względu na właściwości azbestu, jest w praktyce trudne do zrealizowania. Biorąc powyższe pod uwagę praktycznie jedynym sposobem unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest na dzień dzisiejszy składowanie na odpowiednio przygotowanych do tego celu składowiskach. Szczegółowe zasady składowania odpadów azbestowych regulowane są przez Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. z 2003 r. Nr 61, poz. 549).

Na składowisku odpadów azbestowych zakłada się deponowanie odpadów pochodzących z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczonych kodami:

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Podstawową zasadą, która warunkuje technologię składowania odpadów zawierających azbest, jest zasada, że odpady te muszą zostać całkowicie zabezpieczone przed ich kontaktem z powietrzem atmosferycznym. Azbest po złożeniu i przykryciu gruntem mineralnym jest nieszkodliwy dla środowiska wodno – gruntowego oraz powietrza atmosferycznego. Złoże odpadów zawierających azbest nie może być w jakikolwiek sposób naruszone, czy to przez prace ziemne czy przez odwierty.

W 2005 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz. 935), które dopuszcza składowanie

azbestu i innych odpadów niebezpiecznych pod ziemią. Rozporządzenie to określa szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk podziemnych w zakresie lokalizacji, eksploatacji i zamknięcia, a także zakres, sposób i warunki prowadzenia monitoringu tych składowisk.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przyjęty Uchwałą Rady Ministrów Nr. 122/2009 w dniu 14 lipca 2009r w celu zwiększenia tempa usuwania wyrobów zawierających azbest, szczególnie z terenów wiejskich wprowadza nowy instrument umożliwiający usuwanie wyrobów Zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm, o ile osoby usuwające wyroby azbestowe zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponować środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu, a prace te będą wykonywać incydentalnie.

12. FINASOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU i WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY ZAKRZEW NA LATA 2011 – 2032

Ramową strategię programu oparto na celach i dwóch grupach zadań, tj. pozainwestycyjnych (w tym organizacyjnych) i inwestycyjnych.

ZADANIA POZAINWESTYCYJNE ZMIERZAJĄ DO :

- rzetelnego i kompletnego rozpoznania ilości i stanu wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta,
- zintensyfikowania kontroli tzw. "dzikich wysypisk odpadów" gdzie znajdują się także odpady azbestowe,
- organizacji kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- usprawnienia monitoringu bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest i składowania odpadów azbestowych,
- wdrożenia monitoringu realizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- intensyfikacji procesu poszukiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,

ZADANIA INWESTYCYJNE ZMIERZAJĄ DO :

- zwiększenia ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest

W Programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym województwa w latach 2009 – 2032. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania części kosztów: zabezpieczenia, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest. Należy jednak mieć na uwadze, że zasobność WFOŚiGW nie daje dużych możliwości w tym zakresie.

Dofinansowanie odbywać się będzie bezpośrednio z budżetu gminy w przypadku braku środków na rachunku funduszu - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, przyjęto jednostkowe koszty wykonania w/w usług (przy ustalaniu kosztów oparto się na informacjach pochodzących od firm świadczących usługi w zakresie demontażu pokryć dachowych i transportu odpadów azbestowych, działających na terenie powiatu radomskiego). Według informacji uzyskiwanych z podmiotów zajmujących się usuwaniem azbestu oraz innych jednostek administracyjnych, koszt jednostkowy usunięcia (demontaż i wywiezienie) azbestu wynosi obecnie od 600 do 30 000 złotych za 1 Mg, przy czym średnia cena kształtuje się na poziomie 900 złotych za tonę. Cena ta zależy głównie od:

- ilości odpadów przeznaczonych do usunięcia,
- miejsca, w którym występują wyroby zawierające azbest (np. parter lub wyższe piętro, położenie miejscowości, skąd usuwany jest azbest, itp.),
- rodzaju wyrobów zawierających azbest (np. płyty dachowe lub tynki),

przy czym im większa ilość odpadów, tym stawka jednostkowa jest niższa. W większości firm można negocjować cenę, jeśli usuwana ilość odpadów jest większa od 6 - 8 Mg. W sprzyjających warunkach, w zależności od warunków lokalnych, możliwe są upusty w wysokości nawet 20 – 30%.

Na cenę końcową składają się następujące czynności: demontaż lub skuwanie wyrobów, pakowanie, zabezpieczenie do transportu, transport i unieszkodliwianie (w tym koszty składowania, łącznie z opłatą za korzystanie ze środowiska opłacaną marszałkowi województwa, na terenie którego znajduje się składowisko). Samo wywiezienie odpadów zawierających azbest (bez prac demontażowych) jest tańsze i kształtuje się w granicach 400 – 1 000 złotych za tonę (średnio 600 złotych za tonę).

Te stosunkowo wysokie ceny wynikają z warunków, jakie musi spełniać przedsiębiorca usuwający azbest oraz nakładów z tym związanych. Składają się na nie koszty związane m.in. z uzyskaniem odpowiednich decyzji, specjalistycznym szkoleniem pracowników, przygotowaniem i zabezpieczeniem miejsca pracy, środkami ochrony osobistej dla pracowników oraz specjalistycznych narzędzi i materiałów stosowanych w pracach remontowych. Ponadto nadzór nad pracami musi być prowadzony przez specjalistów, a ewentualne badania potwierdzające prawidłowość wykonania prac wykonane przez laboratoria akredytowane. Także odpady do transportu muszą być bardzo dobrze zabezpieczone i oznakowane w specjalny sposób, a sam transport może być dokonany wyłącznie przez firmę posiadającą odpowiednie zezwolenie. Wszystko to generuje znacznie wyższe koszty niż w przypadku typowych prac budowlanych.

Istotnym składnikiem ceny są koszty składowania, z uwagi na opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku, wnoszone na konto urzędów marszałkowskich jako opłaty za korzystanie ze środowiska. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z dnia 15 czerwca 2007 r.) określa m.in. jednostkowe stawki opłat za:

- umieszczanie odpadów na składowisku:
 - 06 07 01* (odpady azbestowe z elektrolizy) – 44,79 zł/Mg
 - 06 13 04* (odpady z przetwarzania azbestu) – 44,79 zł/Mg
 - 10 11 81* (odpady zawierające azbest) – 44,79 zł/Mg
 - 10 13 09* (odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo – azbestowych) – 44,79 zł/Mg
 - 15 01 11* (opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego, włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi) – 44,79 zł/Mg
 - 16 01 11* (okładziny hamulcowe zawierające azbest) – 44,79 zł/Mg
 - 16 02 12* (zużyte urządzenia zawierające wolny azbest) – 44,79 zł/Mg
 - 17 06 01* (materiały izolacyjne zawierające azbest) – 0,00 zł/Mg
 - 17 06 05* (materiały konstrukcyjne zawierające azbest) – 0,00 zł/Mg .

Na terenie gminy Zakrzew ilość azbestu i wyrobów zawierających azbest określono jako 3 779, 967 Mg .

Realizacja Programu potrwa do 2032 roku, tj. 24 lata. Oznaczałoby to, że rocznie usuwanych powinno być średnio 165 Mg azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Średni roczny koszt realizacji Programu wynosił będzie wówczas około 213 tys. zł rocznie (bez kosztów nowych pokryć dachowych i elewacji) lub 843,541 tys. zł z uwzględnieniem nowych pokryć.

Całkowity koszt realizacji programu oszacowano na 20 245 tys. złotych.

Szczegółowe warunki pomocy finansowej dla osób podejmujących się usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest określone zostały w odrębnym Zarządzeniu Starosty Powiatu Radomskiego. Dla powiatu radomskiego zasady udzielania pomocy finansowej określa także „Program usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest dla powiatu radomskiego”, stanowiący załącznik Programu ochrony środowiska dla powiatu radomskiego.

Dla gminy ZAKRZEW Wójt Gminy wyda zarządzenie, w którym określone zostaną zasady pomocy udzielanej na usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów oraz odpadów zawierających azbest z terenu gminy Zakrzew

13. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Jedną z podstawowych barier, które ograniczają usuwanie wyrobów zawierających azbest są koszty związane z ich usunięciem i transportem. Wyroby zawierające azbest występują głównie w gospodarstwach domowych, gdzie ciężar sfinansowania procedury spoczywa głównie na właścicielach nieruchomości. Problem finansowania usuwania azbestu napotyka również właściciele nieruchomości należących do jednostek samorządu terytorialnego. Głównie do tych dwóch odbiorców zostały skierowane programy udzielające wsparcia finansowego w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Podstawowymi źródłami finansowania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest są:

- Pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy i Wojewódzki)
- Fundusze strukturalne
- Kredyty preferencyjne udzielane przez banki, m.in. Bank Ochrony Środowiska

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umożliwia otrzymanie dofinansowania w formie pożyczek i kredytów. Przy terminowej realizacji zadania pożyczka może być częściowo umorzona. Szczegółowe zasady pozyskiwania środków finansowych są określane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu. Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planowanych do finansowania w 2008 r. została określona Uchwałą Rady Nadzorczej NFOŚiGW nr 121/07 z dnia 11.09.2007 roku. Zgodnie z przedmiotową uchwałą Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dokonując wyboru przedsięwzięć do dofinansowania będzie przeznaczał środki przede wszystkim na dofinansowywanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem bezzwrotnych środków Unii Europejskiej i innych bezzwrotnych środków zagranicznych. W 2010 r. można pozyskać środki finansowe m.in. na:

- wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów poużytkowych lub niebezpiecznych,

- eliminację bezpośrednich zagrożeń obszarów cennych przyrodniczo poprzez ograniczanie niskiej emisji, uregulowanie gospodarki ściekowej, usuwanie materiałów zawierających azbest – z obszarów/gruntów będących własnością Skarbu Państwa znajdujących się na: obszarach parków narodowych, obszarach włączonych do sieci NATURA 2000,
- ogólnopolskie lub ponadregionalne projekty szkoleniowe lub programy edukacyjne dla wybranych grup społecznych i zawodowych mające na celu podnoszenie kwalifikacji i kształtowania świadomości w zakresie zrównoważonego rozwoju,
- kampanie informacyjno-promocyjne dotyczące wybranych aspektów środowiska i jego ochrony prowadzone z udziałem środków masowego przekazu, społecznych organizacji ekologicznych i innych podmiotów, w tym badania opinii publicznej,
- wspieranie realizacji programów edukacyjnych w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz w ramach kampanii informacyjno-promocyjnych,
- wspieranie konkursów i przedsięwzięć upowszechniających wiedzę ekologiczną.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej WFOŚiGW w Warszawie specjalizuje się w udzielaniu preferencyjnych pożyczek z opcją częściowego umorzenia oraz przyznawaniu dotacji, które mogą zostać przeznaczone na realizację zadań m.in. z zakresu:

- ochrony powierzchni ziemi (selektywna zbiórka odpadów, recykling, nowoczesne składowiska odpadów)
- edukacji ekologicznej (konkursy ekologiczne, szkolenia, konferencje, badania naukowe, zielone szkoły).

Wnioski o dotacje należy składać do Urzędu Gminy Zakrzew

- wzór wniosku o dofinansowanie (wniosek powinien zawierać co najmniej następujące informacje: imię i nazwisko, adres zameldowania, adres nieruchomości z której usuwany będzie wyrób zawierający azbest, informacje o tytule prawnym wnioskodawcy do nieruchomości, ilość wyrobów zawierających azbest, całkowite koszty zdjęcia/usunięcia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest).

O środki na dofinansowanie przedsięwzięć związanych z likwidacją wyrobów azbestowych mogą ubiegać się zarówno osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej, jak i przedsiębiorcy, jednostki organizacyjne gminy, wspólnoty mieszkaniowe i in. Przyznanie środków następować będzie na podstawie wniosku złożonego w Urzędzie Gminy Zakrzew na formularzu, którego wzór zawierać będzie przyszłe zarządzenie wójta w tej sprawie.

Wniosek osoby fizycznej może być rozpatrywany po udokumentowaniu prawa własności do usuwanego wyrobu azbestowego, złożeniu kopii zgłoszenia wykonania robót budowlanych, informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz dokonaniu oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Integralną częścią wniosku powinien być wypełniony harmonogram rzeczowo-finansowy, na podstawie najniższych kosztów wybranych na zasadzie konkursu ofert spośród co najmniej trzech firm posiadających uprawnienia do prowadzenia prac remontowo– budowlanych na terenie powiatu radomskiego z udziałem wyrobów azbestowych.

Środki na dofinansowanie likwidacji wyrobów azbestowych przez przedsiębiorców, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe i inne jednostki będą przyznawane na podobnych zasadach, z uwzględnieniem dodatkowych wymagań wynikających z warunków dysponowania celowymi funduszami publicznymi.

Wnioski o dofinansowanie rozpatrywane będą zgodnie z kolejnością wpływu, z zastrzeżeniem, że w pierwszej kolejności rozpatrywane będą wnioski o dotacje, dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest, będących w złym stanie technicznym – I stopień pilności.

Decyzję o udzieleniu dotacji dla poszczególnych przedsięwzięć podejmie Wójt Gminy Zakrzew kierując się wydanym uprzednio zarządzeniem, programami ochrony środowiska, strategią rozwoju oraz stosując inne przyjęte kryteria wyboru (np. wielkością obszaru objętego zasięgiem działania przedsięwzięcia, liczbą osób objętych zasięgiem działania przedsięwzięcia, stanem przygotowania przedsięwzięcia, itp.).

Wójt udzieli dotacji na podstawie umowy cywilno-prawnej sporządzonej w formie pisemnej z podmiotem realizującym przedsięwzięcie, określającej w szczególności:

- szczegółowy opis przedsięwzięcia oraz termin rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia,
- wysokość udzielonej dotacji,
- tryb kontroli wykonania przedsięwzięcia,
- termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji,
- zasady zwrotu niewykorzystanej dotacji lub wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.

Uruchomienie środków finansowych nastąpi po przedłożeniu faktur oraz protokołów odbioru dotyczących realizowanego przedsięwzięcia i ich zatwierdzeniu przez upoważnionych pracowników Urzędu Gminy w Zakrzew pokój nr. 14

Kredyty udzielane przez Bank Ochrony Środowiska

Zgodnie ze swoim statutem Bank Ochrony Środowiska ma obowiązek kredytowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska. Kredyt taki można uzyskać m.in. na usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Kredyty przeznaczone dla klientów indywidualnych, korporacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego. Wnioski kredytowe składane są w Banku.

Bank Ochrony Środowiska ustalił limit wypłat na 30 mln zł. Przedmiotem kredytowania może być nie tylko budowa składowisk przystosowanych do składowania odpadów azbestowych czy budowa wodociągów w technologii rur bezazbestowych, ale również wymiana i zabezpieczenie powierzchni dachowych lub elewacyjnych płyt azbestowych.

Warunki kredytowania są następujące:

- Na wymianę i zabezpieczenie powierzchni dachowych lub elewacyjnych płyt azbestowych można uzyskać maksymalną kwotę 500 tys. zł., lecz nie więcej niż 90% kosztu przedsięwzięcia. Okres realizacji zadania nie może przekroczyć 6 miesięcy od daty postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy.
- Spłata kredytu rozpoczyna się w następnym miesiącu po zakończeniu zadania. Oprocentowanie kredytu wynosi 0,4 stopy redyskontowej weksli, jednak nie mniej niż 3% w stosunku rocznym.
- Okres kredytowania wynosi 7 lat, nie dłużej jednak niż do 31.12.2010 r. Sposobem określenia efektu ekologicznego jest ilość zabezpieczonych pokryć dachowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (w metrach kwadratowych).
- Sposobem potwierdzenia efektu rzeczowego jest w przypadku zabezpieczeń powierzchni dachowych lub elewacyjnych płyt azbestowych oświadczenie kredytobiorcy o wykonaniu zadania potwierdzone inspekcją pracownika banku.

Więcej informacji można uzyskać na stronie www.bosbank.pl oraz pod adresem bos@bosbank.pl

14. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST Z TERENU GMINY ZAKRZEW NA LATA 2011 -2032

Proponuje się, aby monitoring realizacji niniejszego Programu stanowił element monitoringu prowadzonego w ramach realizacji monitoringu Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Zakrzew.

W związku z powyższym proponuje się wykorzystanie do tego celu istniejących dotychczas systemów gromadzenia danych, w tym wojewódzkiej bazy danych o odpadach prowadzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

Cennym materiałem źródłowym dla ww. form gromadzenia i archiwizowania danych będą:

- informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania odpadów zawierających azbest przedkładane wojewodzie w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy i sporządzane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, co wynika z zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 175.1439);
- działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w zakresie gospodarki odpadami, w tym azbestem.

Ustawa o odpadach stanowi, iż:

- plany gospodarki odpadami wszystkich szczebli podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata,
- co 2 lata organy wykonawcze opracowujące projekty planów składają sprawozdanie z realizacji planu organom uchwalającym plany (w przypadku gminy sprawozdanie sporządzą Burmistrz, a następnie przedkłada go radzie miasta i zarządowi powiatu w terminie do dnia 30 marca po upływie okresu sprawozdawczego).

Zaznaczenia wymaga, iż ustawodawca nakreślił nieprzekraczalne ramy czasowe cykliczności oceny i weryfikacji, zaś powinna się ona dokonywać w miarę potrzeby, która to może być stwierdzona na podstawie bieżącego monitoringu i realizacji funkcji kontrolnych i nadzorczych.

Następne sprawozdanie Wójt Gminy Zakrzew złoży do dnia 31 .12. 2012 roku, a okres sprawozdawczy będzie obejmował lata 2009 - 2012.

Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami obejmie również zadania wytyczone w niniejszym *Programie Oczyszczenia Kraju z Azbestu z terenu gminy Zakrzew na lata 2009 - 2032*:

- ocenę stopnia realizacji określonych w Programie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z finansowania założonych przedsięwzięć,
- podsumowanie z wnioskami i ewentualną rekomendacją nowelizacji Programu.

Do monitorowania stopnia realizacji „Programu” przyjęto następujące wskaźniki:

Tabela7. Wskaźniki monitorowania wdrażania Programu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
1	Ilość zdjętych wyrobów zawierających azbest	m ²

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
2	Ilość budynków, z których usunięto wyroby zawierające azbest	sztuk
3	Ilość unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest.	Mg/rok
4	Stopień usunięcia wyrobów zawierających azbest (ilość wyrobów usuniętych/ilość wyrobów zinwentaryzowanych w 2008 roku)	%
5	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację „Programu ...” w danym roku	%
6	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. co do sposobu wykonywania prac wynikających z Programu)	Liczba/opis
7	Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno – informacyjnej	Liczba/opis

15. INFORMOWANIE O RYZYKU ZWIĄZANYM Z NARAŻENIEM NA AZBEST WYSTĘPUJĄCY W ŚRODOWISKU

„Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.” (art. 9 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz. U. nr 62 poz. 627 z póź. zm.)

Informowanie o ryzyku wiąże się z przekazaniem pojedynczym jednostkom lub całym społecznościom informacji o narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe. Proces ten powinien odbywać się zgodnie z zasadami określonymi w odpowiednich aktach prawnych a uzyskane na jego drodze informacje mogą być podstawą opracowania różnych wariantów strategii zmniejszania ryzyka.

Istotą informowania jest przekazanie rzetelnej, wiarygodnej informacji. Jej jakość uwarunkowana jest wieloma czynnikami, w tym poziomem merytorycznym odbiorców i nadawców, możliwością i umiejętnością oceny oszacowania ryzyka wynikającą z kompetencji specjalistów, a także warunkami polityczno – społecznymi (jak np. współpraca środków masowego przekazu z organami decyzyjnymi).

W kontekście szkodliwego oddziaływania azbestu na zdrowie ludzi szczególnej konieczności informowania o ryzyku podlegają pracownicy specjalistycznych firm zajmujących się usuwaniem wyrobów azbestowych.

Podstawowe obowiązki pracodawcy, w tym dotyczące informowania pracowników o ryzyku związanym z wykonywaną pracą, wynikają z ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.), a zwłaszcza z jej Działu dziesiątego zatytułowanego: „Bezpieczeństwo i higiena pracy”.

Zgodnie z art. 207 § 1., pracodawca, ponosząc odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy, jest zobowiązany chronić zdrowie i życie pracowników poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

Do szczegółowych obowiązków pracodawcy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy należy między innymi:

- ocenianie i dokumentowanie ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą oraz stosowanie niezbędnych środków profilaktycznych zmniejszających ryzyko, a także informowanie pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami (art. 226),
- przeprowadzanie, na swój koszt, badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrowanie i przechowywanie wyników tych badań i pomiarów oraz udostępnianie ich pracownikom (art. 227 § 1).

W odniesieniu do powyższych zapisów można stwierdzić, że informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku wiąże się nie tylko z wypełnieniem ciążącego na organach rządowych i samorządowych oraz na przedsiębiorcach prawnego obowiązku, ale jest także warunkiem podjęcia strategicznych działań związanych z usunięciem zagrożenia. Właściwe przekazanie informacji, za pośrednictwem powszechnie stosowanych norm i zasad, w sposób jasny i czytelny, jest także gwarantem nawiązania dialogu ze społecznościami lokalnymi. W załączniku przedstawiono propozycje strony informacyjnej poświęconej azbestowi, dostępnej w Urzędzie Gminy Zakrzew.

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego Programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Upowszechnienie Programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją usuwaniem azbestu. Przewiduje się, że w następnych latach gminy będą otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z otoczenia, co jest celem Programu.

W niniejszym dokumencie zaproponowano następujące postępowanie w związku z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest:

Działania po podjęciu decyzji o wymianie pokrycia dachowego zawierającego azbest - eternit:

1. Na 30 dni przed rozpoczęciem prac należy zgłosić do Wydziału Budownictwa Starostwa Powiatowego w Radomiu zamiar wymiany pokrycia dachowego. Należy podkreślić, iż planowane roboty budowlane dotyczą usunięcia wyrobów zawierających azbest.
2. Dokonanie wyboru koncesjonowanego wykonawcy robót budowlanych z listy znajdującej się w Wydziale Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Radomiu.
3. Zawarcie umowy z wykonawcą.
4. Na 7 dni przed rozpoczęciem planowanych robót wykonawca zobowiązany jest powiadomić Inspekcję Pracy oraz Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

5. Wskazane jest, aby z uwagi na dobrosąsiedzkie stosunki, poinformować sąsiadów o planowanych robotach.
6. Pokrycie dachowe przeznaczone do demontażu przez cały czas trwania prac powinno być zraszane w celu utrzymania go w stanie wilgotnym.
7. Wykonawca musi wyznaczyć wokół budynku strefę zamkniętą (strefę zagrożenia azbestem) oraz zamieścić stosowne ostrzeżenie. Demontaż eternitu powinien odbywać się z dużą ostrożnością, tzn. bez uszkodzeń płyt eternitowych.
8. Zdemontowany eternit powinien być pakowany w worki z polietylenu lub polipropylenu o grubości co najmniej 0,2 mm. Worki powinny być zamykane w sposób uniemożliwiający ich przypadkowe otwarcie. Wszystkie worki powinny być oznakowane w specjalny sposób. Tak przygotowane pakunki muszą być wywiezione na specjalne składowiska odpadów.
9. Ekipa dokonująca zdjecia eternitu z dachu powinna składać się co najmniej z czterech osób. Dwie osoby dokonują demontażu pokrycia dachowego a dwie osoby odbierają eternit i przygotowują go do transportu.
10. Po zakończeniu prac wykonawca ma obowiązek uprzątnięcia terenu z pozostałości azbestu. Powinien zastosować czyszczenie na mokro (podciśnieniowy sprzęt odkurzający).
11. Pracownicy nie powinni wchodzić na dach przez właz dachowy. Wchodząc po drabinie włókna azbestowe osiadłe na butach nie będą wnoszone do wnętrza domu.
12. W innym przypadku należy pamiętać o dokładnym oczyszczeniu wnętrza domu odkurzaczem podciśnieniowym ze specjalnym filtrem z włókien azbestowych
13. Przygotowane do transportu odpady muszą być wywożone na składowisko odpadów niebezpiecznych.
14. Jeżeli prace dotyczące usuwania eternitu trwają dłużej niż jeden dzień należy pamiętać, aby oczyścić drogi komunikacyjne i używany wcześniej sprzęt.
15. Wykonawca następnie oczyszcza miejsce prowadzonych robót i najbliższe otoczenie z pozostałości azbestu.
16. Po zakończeniu robót wykonawca zobowiązany jest wystawić oświadczenie o przeprowadzeniu przez niego wszystkich prac (wraz z oczyszczeniem terenu z pyłu azbestowego) z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.
17. Oświadczenie wykonawcy należy przechowywać co najmniej przez 5 lat.

Wykonawca prac, przed przystąpieniem do ich wykonywania obowiązany jest do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy. Zgłoszenie powinno zawierać w szczególności:

- rodzaj lub nazwę wyrobów zawierających azbest,
- termin rozpoczęcia i planowanego zakończenia prac,
- adres obiektu,
- kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest,
- określenie liczby pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem,

Przed przystąpieniem do demontażu eternitu teren wokół budynku (nie mniej niż 3 m) powinien zostać wydzielony białą-czerwoną taśmą. Dodatkowo muszą zostać umieszczone tablice ostrzegawcze

„Uwaga! Zagrożenie azbestem”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Należy uszczelnić otwory okienne i drzwiowe w domu, w którym prowadzone są prace i w budynkach przylegających do strefy prowadzonych prac.

Pracownicy firmy wykonawczej muszą mieć kaski, rękawice, ochraniacze, kombinezony ochronne i maski jednorazowego użycia. Przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest,

środek transportu powinien być oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu. Ładunek odpadów zawierających azbest powinien być tak umocowany, aby w trakcie transportu nie był narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu.

Usuwane odpady zawierające azbest powinny być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

W przypadku gdy będą usuwane wyroby zawierające azbest powinny być one zastąpione wyrobami nie zawierającymi tego surowca (np.: płyty faliste na blachodachówkę).

16. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

1. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, Warszawa, maj 2002 r.;
2. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2013”
3. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego”;
4. „Program naukowy dotyczące zagrożeń populacji Polski związanych z azbestem” – sprawozdanie z realizacji tematu: 2/DPO/BR/05, Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi, grudzień 2005 r.;
5. „Zdrowotne, techniczne, prawne oraz finansowe aspekty zagospodarowania odpadów zawierających azbest” – szkolenie dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z terenu Województwa Mazowieckiego, Warszawa, listopad 2005 r.;
6. „Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” – informator, Instytut Gospodarki Odpadami w Katowicach;
7. „Poradnik gospodarowania odpadami”, Wydawnictwo Verlag Dashöfer, Warszawa, 2006 r.
8. Informacje uzyskane z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.
9. Poradnik Finansowanie usuwania azbestu , Ministerstwo Gospodarki , Departament Instrumentów Wsparcia , 2008 rok , 2009 rok.

ZAŁĄCZNIK NR. 1 .

PROCEDURY DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI i ODPADAMI ZAWIERAJĄCYM AZBEST

Przyjęcie na danym obszarze określonego sposobu unieszkodliwiania odpadów winno być ściśle związane z systemem ich zbierania i transportu. Służą temu odpowiednie, ściśle określone procedury postępowania.

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II . Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektów, terenu, instalacji.

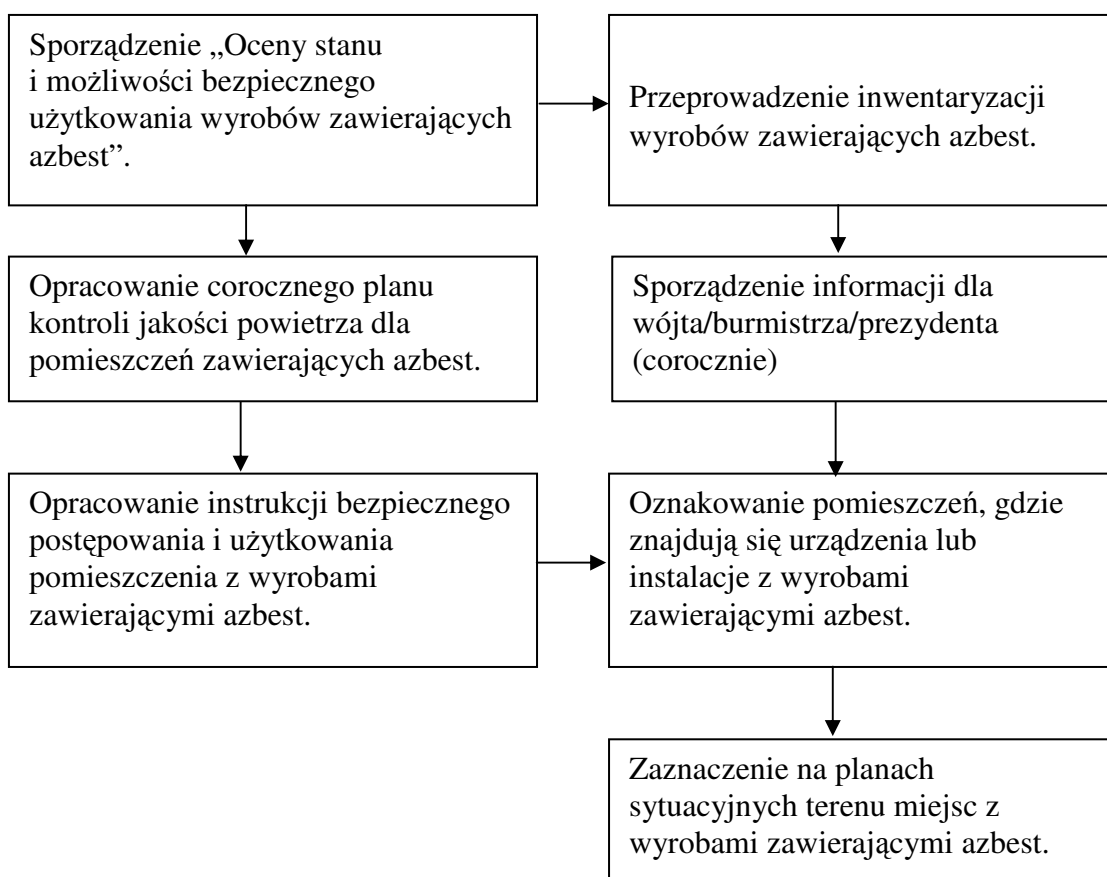
Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

P R O C E D U R A 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.



Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub

zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następną „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny...”.

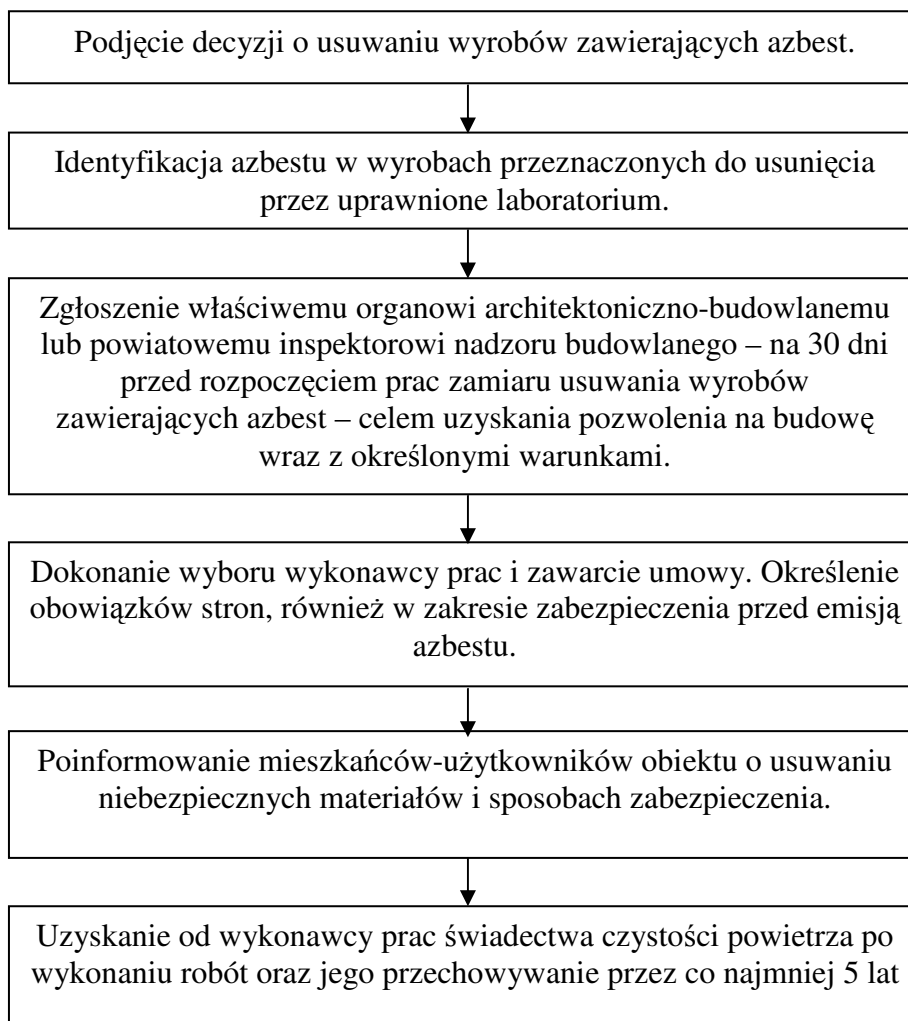
Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

P R O C E D U R A 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.



Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac

zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów ,o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny...”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

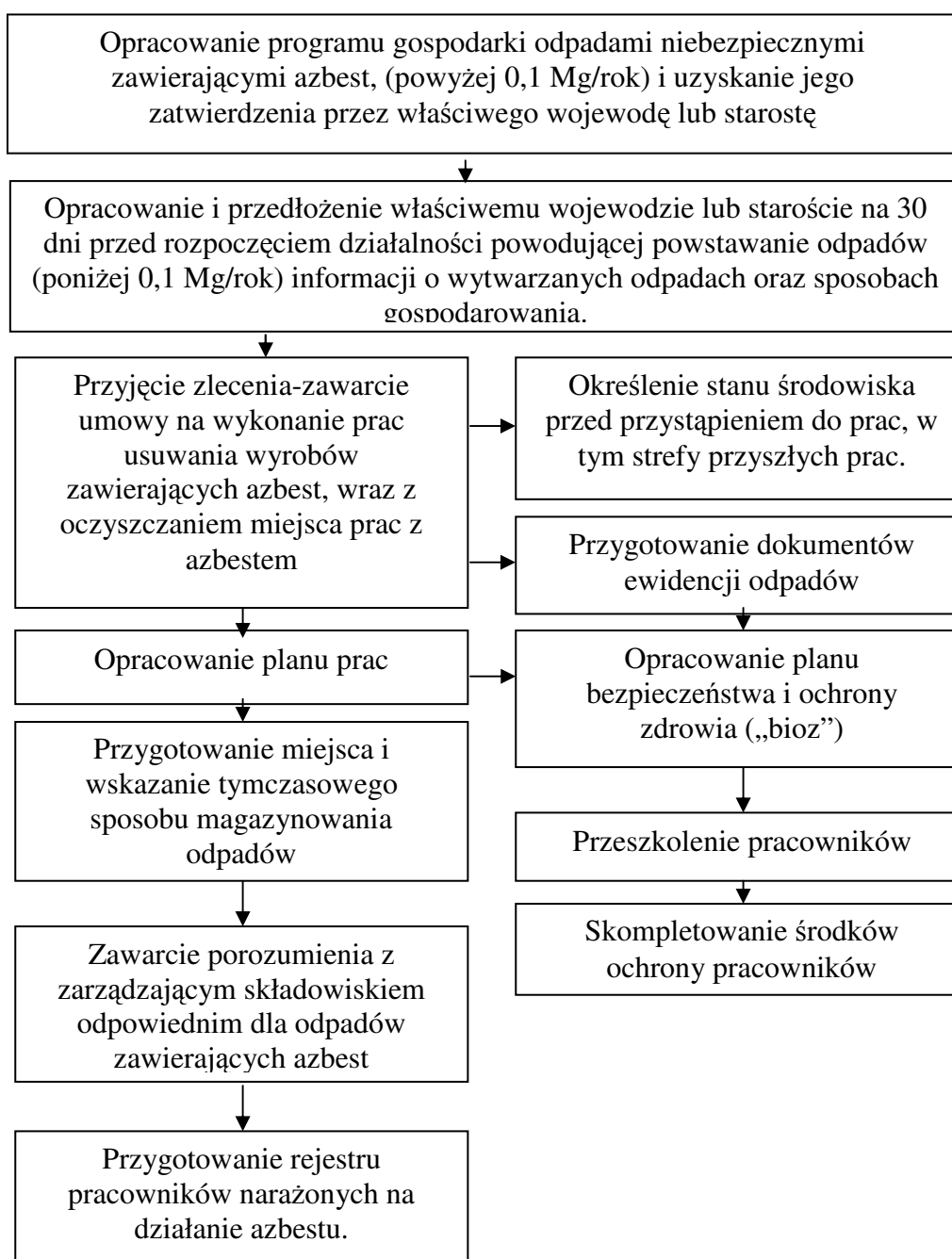
Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

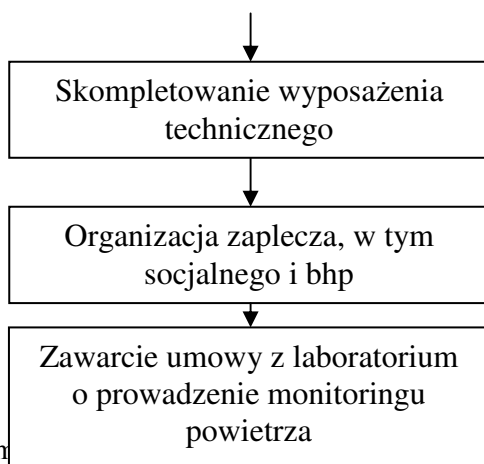
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30, ust. 7 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac- wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umową na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5-lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

P R O C E D U R A 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.





W rozumieniu art. 2 pkt 1) ustawy z dnia 2002 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (art. 1 pkt 1) „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”. A więc wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów może być np. właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest oraz uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, wojewodę lub starostę.

Wojewoda zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsiębiorstw mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a starosta dla pozostałych przedsiębiorstw.

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, który powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania, a w przypadkach gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów niebezpiecznych.

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba, że działalność taka wymaga zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany "planem bio", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
 - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwu wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, oraz przez upoważnioną instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem. Koszt szkolenia jednej osoby szacuje się na ok. 1 000 złotych.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!” Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu,
- karta przekazania odpadu.

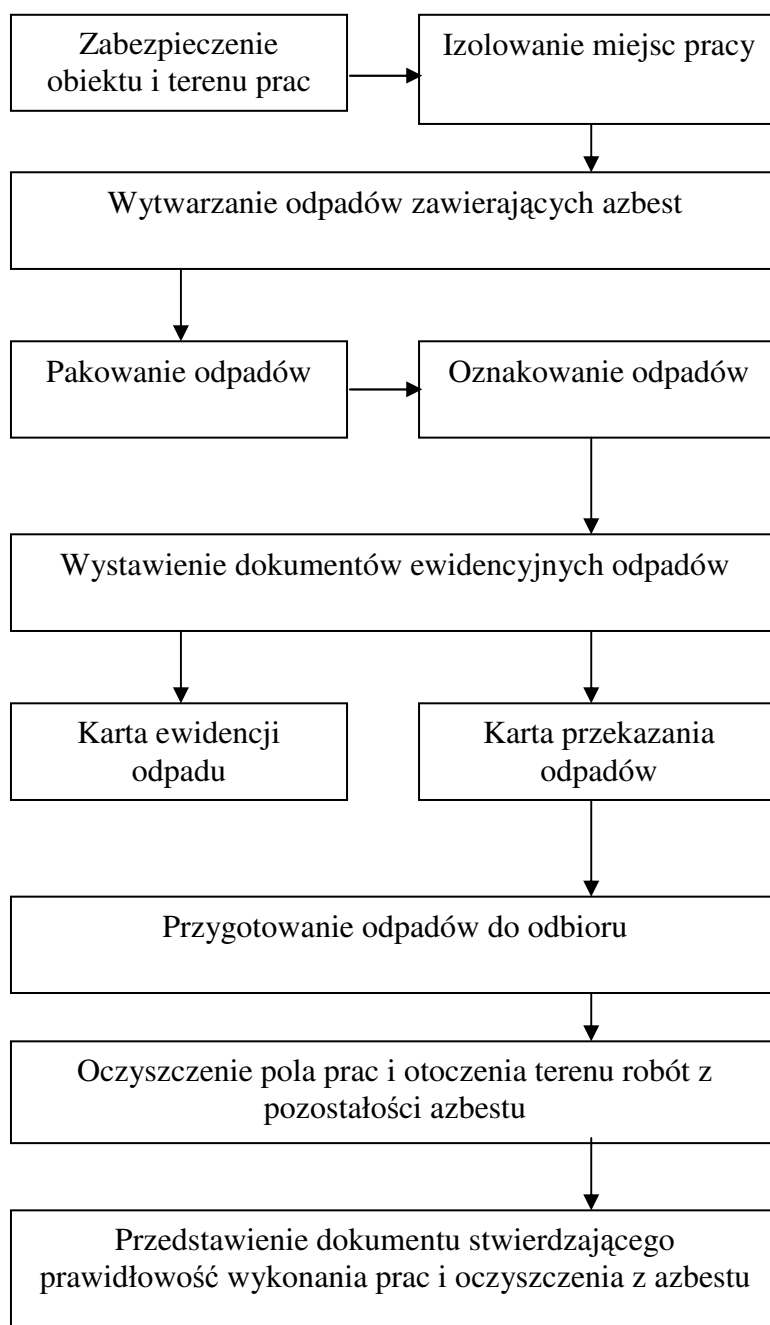
Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem, odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie - czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

PROCEDURA 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu, terenu, instalacji z azbestu.



Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.



Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrome rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

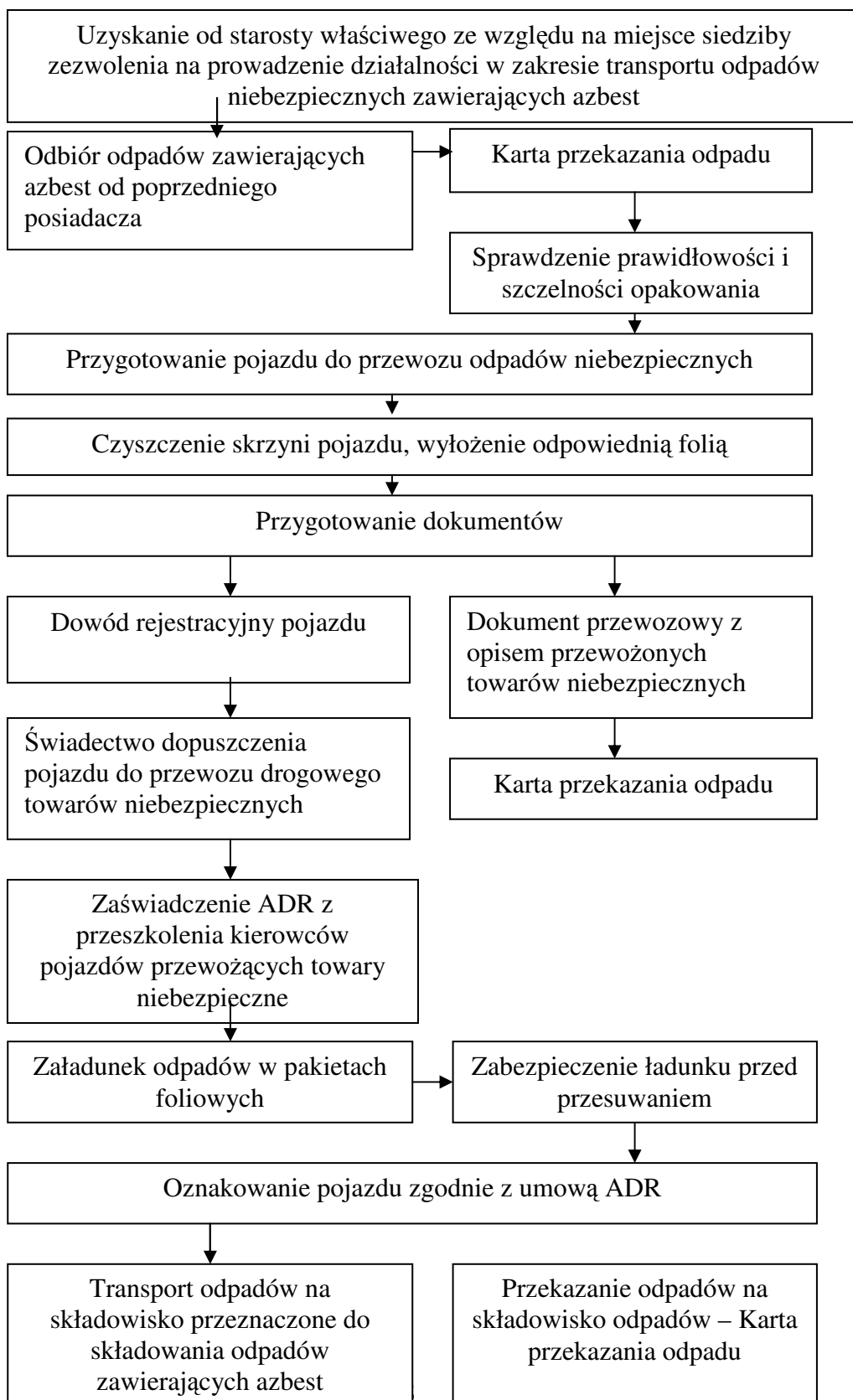
Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po

związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko-skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

PROCEDURA 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest





Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów – po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów powinien zawierać:

- Wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do zbierania lub transportu, w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów.
- Oznaczenie obszaru prowadzenia działalności.
- Wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.
- Wskazanie sposobu i środków transportu odpadów.
- Przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów.
- Przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalfającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

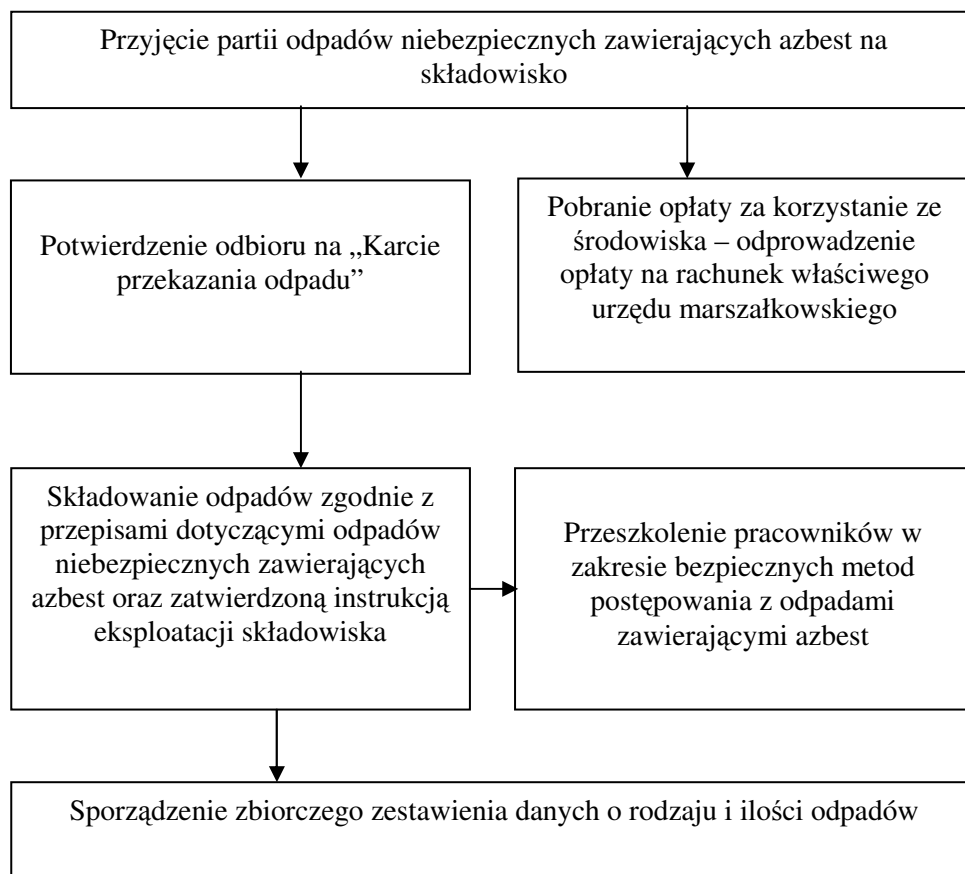
Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

P R O C E D U R A 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest



Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Najlepszą metodą unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest ich sarkofagowanie. Takie profesjonalne składowisko odpadów azbestowych posiada firma Izopol w Trzemesznie (www.izopol.pl). Składowane odpady azbestowe przykrywane są na bieżąco warstwą ziemi, w celu zabezpieczenia przed szkodliwym pyleniem azbestu. Składowisko jest ogrodzone, oświetlone, posiada sieć piezometrów do badania jakości wody podziemnej. Ponadto jest objęte stałym monitoringiem i nadzorem. Zgodnie z decyzją wojewody wielkopolskiego składowisko ma możliwość przyjmowania 10 tys. ton odpadów azbestowych rocznie.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnić deponowanie odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystać racjonalnie pojemność eksploatacyjną składowiska.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest, opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01* i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

ZAŁĄCZNIK NR. 2

WZÓR „PROTOKOŁU ODBIORU „ Stwierdzenie usunięcia wyrobów zawierających azbest

1. Wnioskodawca (właściciel nieruchomości):

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres/

2. Miejsce odbioru odpadów zawierających azbest:

..... nr ew. działki:.....

3. Rodzaj odpadów (płyty faliste/płaskie lub inny odpad zawierający azbest):

.....

4. Ilość usuniętych odpadów (w m² lub Mg):.....

5. Informacja czy na nieruchomości znajdują się jeszcze wyroby zawierające azbest (jeśli tak podać szacunkowo ilość):.....

6. Oświadczam, że wszystkie dane zawarte w protokole są zgodne z prawdą.

7. Oświadczam, że prace związane z usunięciem wyrobów zawierających azbest zostały wykonane z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych, a teren został prawidłowo oczyszczony z odpadów azbestowych.

.....
data i podpis właściciela działki/ /data i podpis przedstawiciela wykonawcy/

Uwagi:

Protokół został sporządzony w dwóch egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady celem przekazania do Urzędu Gminy w Zakrzewi., drugi dla właściciela nieruchomości.

ZAŁĄCZNIK NR. 3

WZÓR

„WNIOSKU O ODEBRANIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST”

1. Wnioskodawca (właściciel nieruchomości):

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres, tel. kontaktowy/

2. Miejsce wytworzenia odpadów zawierających azbest: miejscowość

numer ewidencyjny działki:.....; obręb geodezyjny działki

3. Rodzaj odpadów (płyty faliste/płaskie lub inny odpad zawierający azbest):

.....

4. Ilość odpadów (w m², szt. kg):.....

5. Źródło powstania (określić skąd odpad pochodzi – wymiana pokrycia dachowego/elewacji budynku):.....

6. Oświadczam, że wszystkie dane zawarte w protokole są zgodne z prawdą.

.....

data

i podpis właściciela działki.....

Uwagi:

1. Wniosek należy złożyć w Sekretariacie Urzędu Gminy w Zakrzewie ; 26-652 Zakrzew

ZAŁĄCZNIK NR. 4

WZÓR „INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ¹⁾„

(opracowana na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627, z póź. zm./ oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest / Dz.U. Nr. 8, poz. 31 z 2010r).

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji , adres ²⁾
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres
.....
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
.....
3. Rodzaj zabudowy ³⁾
.....
4. Numer działki ewidencyjny ⁴⁾
5. Numer obrębu ewidencyjnego ⁴⁾
6. Nazwa, rodzaj wyrobu ⁵⁾
7. Ilość posiadanych wyrobów ⁶⁾ (m² · kg, szt
.....
.....
8. Stopień pilności ⁷⁾
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów ⁸⁾
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwiania ⁶⁾
.....
.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się wyrób zawierający wagowo 0,1% lub więcej azbestu

- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie : województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego z nazwą faktycznego miejsca występowania azbestu
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przez emisją włókien azbestu
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale zabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu ,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b. , km).
- 7) Według oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r Dz.U.Nr.162 poz. 1089 z 2010 r
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami . należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej .

ZAŁĄCZNIK nr. 5

WZÓR

„OCENY STANU i MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST „

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej :

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej :

.....

Rodzaj zabudowy ¹⁾ :

Numer działki ewidencyjnej ²⁾

Numer i nazwa obrębu ewidencyjnego ²⁾

Nazwa, rodzaj wyrobu ³⁾

Ilość wyrobów ⁴⁾

Data sporządzenia poprzedniej oceny ⁵⁾

Grupa /nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masa natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/ m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni(rysy, odpryski, załamania) , naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakiś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	

16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem , ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania objekty , urządzenia lub instalacje	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA : W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie . Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności :

Stopień pilności I od 120 punktów

Wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 114 punktów

Wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

Wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
Miejscowość , data

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

OBJAŚNIENIA :

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny .

- 2) Należy podać nazwę i numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu
- 3) Przy określeniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następujące klasyfikacje :
 - Płyty azbestowo- cementowe płaskie stosowane w budownictwie
 - Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa
 - Rury i złącza azbestowo-cementowe
 - Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest
 - Wyroby cierne azbestowo-kauczukowe
 - Przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione
 - Szczeliwa azbestowe
 - Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki
 - Wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych
 - Papier i tektura,
 - Inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie wymienione, w tym papier i tektura, podać jakie
- 4) Ilość wyrobów zawierających azbest podana w jednostkach masy (Mg) oraz jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb)
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny, jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać” pierwsza ocena „,

ZAŁĄCZNIK NR.6

WZÓR

„INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE „

(opracowana na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.2/ oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest / Dz.U.03.192.1876 /).

1. Miejsce, adres

2. Właściciel/zarządca*):

a) osoba prawna - nazwa, adres,

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

3. Tytuł własności

4. Nazwa, rodzaj wyrobu ²)

5. Ilość (m2, tony) ³)

6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów

7. Planowane usunięcia wyrobów:

a) sposób

b) przez kogo

c) termin

8. Inne istotne informacje ⁴)

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

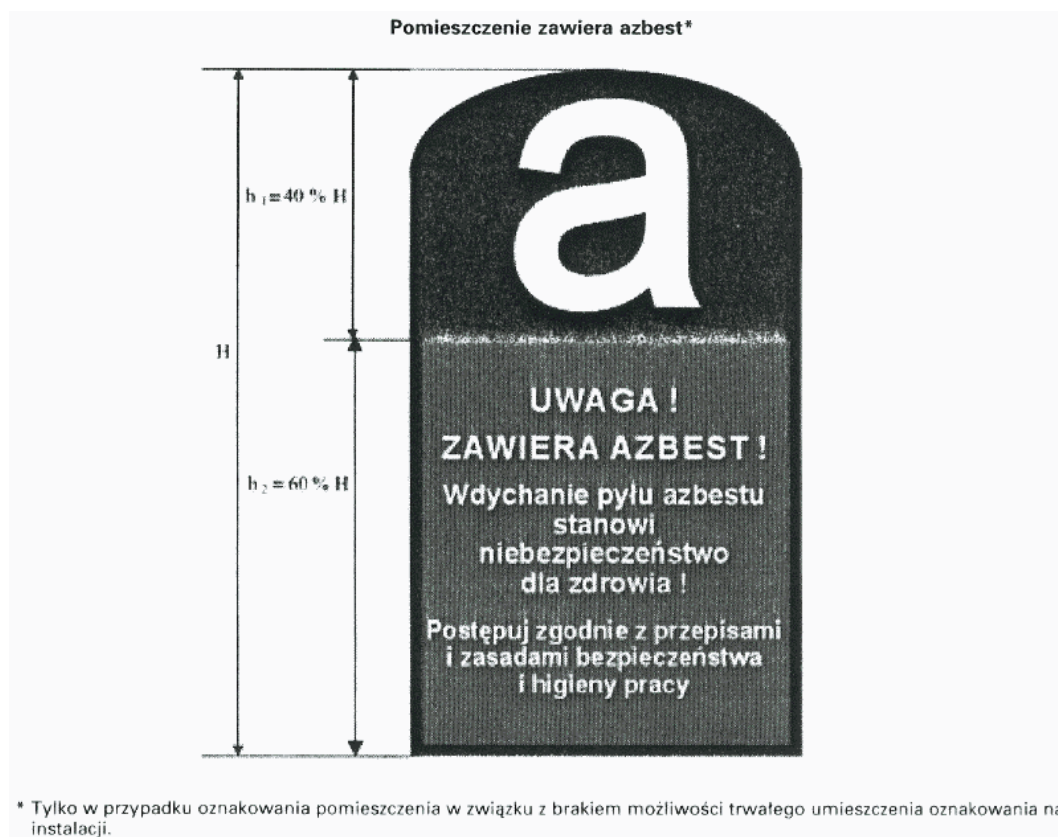
- *) Niepotrzebne skreślić.
- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
 - 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.
 - 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).
 - 4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

ZAŁĄCZNIK Nr. 7

WZÓR

„OZNAKOWANIA INSTALACJI, URZĄDZEŃ LUB POMIESZCZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST

”





Powyższe oznakowanie wzorowane jest na oznakowaniu z postanowienia Unii Europejskiej – załącznika Nr II do Dyrektywy 83/478/EWG. Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - części górnej ($h_1 = 40 \% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - części dolnej ($h_2 = 60 \% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

ZAŁĄCZNIK NR.8

PRZYKŁAD TABLICY, OGŁOSZEŃ DOTYCZĄCEJ PROBLEMATYKI AZBESTU w URZĘDZIE GMINY

Przepisy prawne

Informacje

1. Przepisy prawne:

akt, nazwa, w sprawie, źródło, skrócony lub pełny tekst.

A. Zezwolenia

B. Adresy

C. Programy i plany

D. Fundusze ochrony środowiska

2. Procedury

E. Fundusze zagraniczne

F. Inne informacje

Przykład informacji o przepisach prawnych:

"Niniejszym podaje się do wiadomości, że ukazało się [na przykład]: "Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r - w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U.Nr.192, poz.1876).

Powyższe rozporządzenie wprowadza szereg obowiązków dla właścicieli lub zarządców miejsc, gdzie były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Rozporządzenie, jak wyżej, koresponduje z treścią rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 09.10.2002 r w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.Nr.175,poz. 1439)."

Przykład informacji o procedurach:

"Niniejszym informuje się, że ukazał się "Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest" – wyd. MGP i PS Warszawa 2003 r. Treść "Informatora " została również opublikowana na stronie internetowej dotyczącej azbestu, dostępnej z portalu MGP i PS (np. wpisz hasło azbest do wyszukiwania¹ – prawa górna część strony MG; znajdziesz tytuł AZBEST – Program likwidacji zagrożeń dla Polski – „kliknij”, tam dalsze informacje).

W "Informatorze" zostały podane do publicznej wiadomości obowiązujące procedury postępowania dotyczące, jak poniżej:

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została uszeregowana w bloku tematycznym obejmującym łącznie 6 procedur.

Są to:

¹ Można też „kliknąć” następujące hasła widoczne na górnej belce: albo | nowości |, albo | programy |, albo |pracowania |.

- Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.
- Procedura 1 – dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.
- Procedura 2 – dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- Grupa II Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.
- Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
- Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.
- Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
- Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
- Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
- Procedura 6 - dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

Szczegółowy tekst wszystkich procedur jest do wglądu w "Informatörze".

Przykłady dotyczące rodzaju informacji.

A. Zezwolenia

- dotyczące zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest dla firmyna okres
- dotyczące udzielonych zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, dla firmyna okres
- dotyczące udzielonych zezwoleń budowlanych na wykonywanie prac remontowo – budowlanych w zakresie zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest, z posesji/obektu w, przy ul nr..... w okresie
- dotyczące wstrzymania działalności wytwórcy odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

B . Adresy

- adresu Urzędu Gminy Zakrzew jako organu właściwego dla zbierania "Ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - od właścicieli lub zarządców miejsc zabudowania takich wyrobów,
- adresu Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie, jako organu właściwego dla kontroli czystości powietrza i poziomu emisji azbestu,
- adresu Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, jako organu właściwego dla wydawania decyzji o wstrzymaniu działalności posiadacza odpadów, w zakresie zbierania,

transportu i unieszkodliwiania odpadów - w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi.

C. Programy

- informacje dotyczące powiatowego programu gospodarki odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest,
- informacje dotyczące powiatowego programu zabezpieczania i usuwania wyrobów zawierających azbest (po jego opracowaniu).
- Fundusze ochrony środowiska – informacje o krajowych funduszach:
 - gminnym funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej
 - powiatowym funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej
 - wojewódzkim funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej
 - Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

E. Informacje o warunkach pozyskiwania zagranicznych funduszy ochrony środowiska oraz o instytucjach krajowych udzielających pomocy w tym zakresie.

F. Inne informacje.

ZAŁĄCZNIK NR. 9

WYMAGANIA W ZAKRZESIE WYKORZYSTYWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

I. OBOWIĄZKI OSÓB FIZYCZNYCH i PRAWNYCH

1. Inwentaryzacja i sporządzenie „oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest „
2. Ujmowanie wyników inwentaryzacji w „Informacji o wyrobach zawierających azbest „
3. Przedkładanie „Informacji „ corocznie w terminie do **dnia 31 stycznia** marszałkowi województwa (osoby prawne) lub wójtowi, (osoby fizyczne)
4. Bieżąca kontrola stanu i konserwacja (zabezpieczenie) wyrobów zawierających azbest,
5. Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza (dla pomieszczeń, w których znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest).
6. Zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest (nie dotyczy osób fizycznych)
7. Oznakowanie instalacji (w tym rur – elementy nadziemne instalacji),urządzeń lub pomieszczeń, gdzie znajdują się te urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest. Oznakowanie dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest

II. OBOWIĄZKI SPRAWOZDAWCZE WÓJTA

1. Okresowe przedkładanie „Informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska ‘ – art. 162 ust. 6 ustawy prawo ochrony środowiska
2. Organ właściwy do przyjęcia informacji : **marszałkowi województwa**
3. Zakres sprawozdania : dane dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest wykorzystywanych przez osoby fizyczne na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego
4. Układ sprawozdania : według wzoru zawartego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 w sprawie sposobu przedkłada marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (lub za pomocą bazy azbestowej (WBDA- wydruk)
5. Forma sprawozdania : elektroniczna (na płycie) i pisemna
6. Termin przedłożenia informacji : 31 marca każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy (według stanu na dzień 31 grudnia)

TABELA Nr 1	Klasyfikacja odpadów zawierających azbest	6
TABELA Nr 2	Sieć osadnicza gminy Zakrzew	13
TABELA Nr 3	Miejsca lokalizacji i ilości występujących wyrobów azbestowych	14
TABELA Nr 4	Cele w perspektywie krótko i długoterminowej w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych	20
TABELA Nr 5	Ilość wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia na terenie gminy Zakrzew	21
TABELA NR 6	Harmonogram zadań do realizacji w ramach PROGRAMU USUWANIA AZBESTU i WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST z terenu gminy Zakrzew na lata 2011-20132	22
TABELA Nr 7	Wskaźniki monitorowania wdrażania PROGRAMU	31